

Maica Domnului și Maria Magdalena la picioarele Mântuitorului înviat
frescă katolică, Mănăstirea din Divonisaia, sec. XVII. Sfântul Munte Athos.

† Andrei

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului

Întocmai cu Apostolii

Le 22 iulie o pomenim pe Sfânta Maria Magdalena, pe care tradiția Bisericii o consideră întocmai cu Apostolii. Făcând parte din grupul mironosițelor, după ce L-a găsit pe Mântuitorul, I-a slujit cu multă dăruire până la sfârșit.

Ne spune Sfântul Evanghelist Matei că, după ce a trecut sâmbăta, când se lumina de ziua întâi a săptămânii, au venit Maria Magdalena și cealaltă Marie ca să vadă mormântul (Matei 28,1). Mormântul era gol și îngerul le-a spus vestea cea mare: a înviat! Apoi L-au întâlnit chiar pe Mântuitorul care le-a zis: Bucurați-vă! Iar ele, apropiindu-se, au cucerit picioarele Lui și I s-au închinat. Atunci Iisus le-a zis: Nu vă temeți. Duceți-vă și vestiți fraților Mei (Matei 28, 9-10).

Cei trimiși de Domnul se numesc apostoli. Maria Magdalena, prima care L-a văzut după înviere, este un trimis a lui Hristos să binevestească. Icosul sărbătorii zice că Lumina lumii, Hristos, neadormită văzând căldura credinței tale și iubirea dragostei cea nedezlipită, înțeleaptă, întâi ție S-a arătat înviat din mormânt, când de noapte aduceai miruri cu lacrimi Celui nepipăit*.

Sfântul Evanghelist Luca, referindu-se la trecutul ei, ne spune că L-însoțeau pe Iisus și unele femei care fuseseră vindecate de dureri rele și de boli: Maria, numită Magdalena, din care ieșiseră șapte demoni (Luca 8, 2).

În sinaxarul zilei citim că, după dumnezeiasca și sfânta Înălțare, mergând la Efes la Sfântul Apostol Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, a răposat acolo cu cuvântul. Maria Magdalena nu este singura în istoria Bisericii care ilustrează puterea extraordinară pe care o are pocăința în convertirea omului lăuntric, mai târziu rămânând paradigmatic și cazul Mariei Egipteanca.

Analizând viața Bisericii vom vedea că apostolatul femeii este unul de mare valoare, și în istorie și în actualitate. Meditând la rolul femeii creștine în anii stăpânirii comuniste, Paul Evdokimov a scris o carte intitulată: Femeia și mântuirea lumii. Atunci când, în mod oficial, nu se putea face o catehizare sistematică, femeia ca mamă și soție a sădit în sufletele copiilor și soților credința creștină.

În istoria neamului nostru sunt celebre mamele voievozilor Ștefan cel Mare și Sfânt și Mihai Viteazul. Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna își datorează atașamentul față de Ortodoxie tot mamei, iar Nicolae Titulescu avea pentru mama sa un adevărat cult.

Biserica creștină a adus întotdeauna o mare cinstită femeii. Mântuitorul Iisus Hristos le-a tratat pe femei cu aceeași iubire și considerație ca pe bărbați. Maica Domnului, reprezentantă a genului feminin, este mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât Serafionii.

Atunci când femeia acceptă să devină colaboratoare cu Dumnezeu și să dea viață, un nimb i se așează pe frunte, iar evlavia față de taina ce se lucrează în ea crește. Pentru această slujbă, Maica Domnului a fost numită biserică sfințită și rai cuvântător, iar Sfântul Proclu, Patriarhul Constantinopolului, exclamă: Bucură-te catedrală în care Fiul lui Dumnezeu se hirotoneste preot.

Lucrarea lui Dumnezeu se revelează prin femeie nu numai datorită faptului că biologic colaborează cu El, ci și pentru că, plină fiind de har, are mișcări spontane spre lumea nevăzută, spre tainic, spre Dumnezeu. Un pictor inspirat, imortalizând într-o frescă momentul în care este creată femeia, îl reprezintă pe Adam dormind la rădăcina unui pom*. Ziditorul a toate plasmuieste din coasta lui ceea ce lipsea Edenului ca să fie desăvârșit, o plasmuieste pe Eva, ființa necesară pentru ca singurătatea lui Adam să nu paralizeze lumea spiritului. Eva împlinită iese din neant la viață și se ridică spre Dumnezeu. Măinile îi sunt împreunate în rugăciune și dăruire. Ea este ființa care dăruiește și se dăruiește, femeia care se roagă. În aceasta stă toată măreția femeii.

În aceasta stă și măreția Mironosiței Maria Magdalena, pe care Biserica o consideră întocmai cu Apostolii. Ziua sa de prăznuire este 22 iulie. În spațiul românesc există puține biserici sau mănăstiri cu acest hram. Este însă foarte cunoscută Mănăstirea Sfintei Maria Magdalena de pe Muntele Măslinilor, de la Ierusalim.

Dar, anul trecut, în data de 22 iulie, s-a pus piatra de temelie pentru o mănăstire cu acest hram la Oarța de Sus, în județul Maramureș. De fapt, pe acel plai frumos unde s-a înfiripat mănăstirea, se întâlnesc trei județe: Maramureșul, Satu Mare și Sălajul.

Zona este frumoasă, dar satele îmbătrânite. Nădăjduim ca Mănăstirea Sfânta Maria Magdalena să creeze o emulație duhovnicească în arealul respectiv și să le aducă credincioșilor din împrejurimi îmbărbătare și mângâiere. Deocamdată, cei cinci viețuitori râvnitori ne fac să fim optimiști. Pe 22 iulie 2013 vom sărbători din nou hramul noii mănăstiri.

* Mărețul pe Iulie, EIBMBOR, București, 2002, p. 279.

* Ibidem.

* PAUL EVDOKIMOV, Femeia și mântuirea lumii, Christiana, București, 1993.

* IOAN SUCIU, Mama, Oradea, 1945, p. 12.

DIN SUMAR:

† IPS ANDREI – Întocmai cu Apostolii (p. 1)

ALEXANDRU NEMOIANU – O monografie excepțională (p. 3)

ARHIM. TEOFIL ROMAN – Sfânta Liturghie – Izvor de har și bucurie pentru calugar (pp. 3-4)

PR. MIRCEA BASARAB – „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu miluiește-ne pe noi” (pp. 4-5)

AUREL SASU – Parabole (p. 5)

ARHID. CLAUDIU GRAMA – Căutându-l pe Sfântul Ioan de Rila (pp. 5-6)

PR. LIVIU-VIDICAN MANCI – Cateheza, între preot și profesorul de religie (p. 7)

NICOLAE TURCAN – Să presupunem că Dumnezeu există... (p. 7)

Praznicul Rusaliilor

Biserica Ortodoxă a prăznuit duminică, 23 iunie 2013, Pogorârea Sfântului Duh sau Rusaliile, sărbătoare careia i se mai spune și Cincizecime deoarece evenimentul a avut loc la cincizeci de zile după Învierea Domnului, la zece zile după Înălțarea Domnului cu trupul la cer. Cu acest prilej, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. A slujit alături de Înaltpreasfinția Sa un numeros sobor de preoți și diaconi din care au făcut parte preoții slujitori de la Catedrala Mitropolitană și preoți profesori de la cele două instituții de învățământ teologic clujean. La sfârșitul Sfintei Liturghii, au fost sfințite spicele de grâu, împărțite ulterior credincioșilor prezenți la Sfânta Liturghie de acest mare praznic.

Tema cuvântului de învățătură rostit de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, după citirea Sfintei Evanghelii, a fost *Darurile Duhului Sfânt*, pornind de la cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândetea, înfrânarea, curăția” (*Galateni 5, 22-23*).

În aceeași zi, la slujba Vecerniei plecării genunchilor, care a debutat la ora 17, alături de ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei au participat Preasfințitul Gurie, Episcopul Deveș și al Hunedoarei, și Preasfințitul Episcop Vasile Someșanul. Slujba a fost săvârșită de soborul de ierarhi, preoți și diaconi pe scena special amenajată pe treptele Catedralei Mitropolitane din Piața Avram Iancu, înconjurată de un număr mare de preoți clujeni împreună cu credincioși ai celor 38 de parohii din municipiu, dar și din parohiile învecinate Clujului, precum și de oficialități județene și locale.

Cu prilejul marelui praznic al Pogorârii Sfântului Duh, după Vecernia plecării genunchilor a fost organizată tradiționala procesiune de Rusalii. După cum a precizat Mitropolitul Andrei, „Duhul Sfânt este Cel Care pe toate le umple și El dă viață la toate. În ziua de Rusalii, după ce Duhul Sfânt S-a pogorât și s-a întemeiat în mod văzut Biserica creștină, Apostolii au ieșit în piață și au propovăduit mulțimilor și mulțimile s-au entuziasmat și au îmbrățișat trei mii de oameni creștinismul. Cred că acest fapt, istorisit în *Faptele Apostolilor*, dă temei manifestărilor publice care se fac la Cincizecime. Și atunci și noi, în Cluj, încercăm ca la Vecernia plecării genunchilor să ne rugăm și pentru roadele câmpului, pentru universul întreg, dar în același timp să facem și o

procesiune prin Cluj, prin oraș, prin cetate, pentru ca Duhul Sfânt, Dătătorul de viață, Care pe toate le plinește, să covârșească și cetatea, și pe locuitorii ei și, până la urmă, toată Transilvania”.

De la ora 18:30 soborul de ierarhi, preoți și diaconi, alături de sutele de credincioși prezenți la slujbă, a pornit în procesiune prin centrul municipiului Cluj Napoca, pe traseul: Pia-

ța Avram Iancu, Bulevardul 21 Decembrie 1918, Piața Unirii și întoarcere pe Bulevardul Eroilor până în Piața Avram Iancu. Pe tot parcursul procesiunii, ierarhii, preoții și credincioșii prezenți au purtat în mâini spice de grâu, icoane, toaca, crucea, felinare și prapori, cântând Troparul și Condacul Rusaliilor și cerând de la Bunul Dumnezeu binecuvântare și ocrotire asupra orașului, locuitorilor lui, întregii eparhii, asupra Mitropoliei, Transilvaniei, țării și lumii întregi. De-a lungul traseului s-au făcut trei opriri și s-au rostit ectenii speciale. La finalul acestei procesiuni, credincioșii, în frunte cu soborul de ierarhi și de preoți s-au întors în fața Catedralei Mitropolitane, unde a fost oficiată slujba de sfințire a apei și a spicelor de grâu, ce au fost ulterior împărțite celor prezenți. Au fost rostite totodată rugăciuni pentru țarină și pentru mediul înconjurător și pentru binecuvântarea roadelor pământului.

La finalul slujbei, ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a adresat mulțimii un cuvânt duhovnicesc, în care a vorbit despre faptul că, la Rusalii, Duhul Sfânt care se pogorâre înnoiește omul, dar și întregul univers.

Procesiunea de Rusalii se desfășoară pentru al treilea an consecutiv la Cluj-Napoca cu binecuvântarea ÎPS Părinte

Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului. Această tradiție își propune să îi aducă împreună în rugăciune pe ierarhii, preoții și credincioșii ortodocși din oraș cu prilejul marelui praznic al Cincizecimii.

Pocăința, dar al Duhului Sfânt

(Fragment din cuvântul de învățătură rostit de Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei în cadrul Sfintei Liturghii de Rusalii din 23 iunie 2013)

Doare ne întrebăm de ce, de multe ori, nu rămânem în starea de spirit a primilor creștini, de ce nu simțim din belșug darurile Duhului Sfânt, căci le teoretizăm oarecum pe toate acestea. Ce se întâmplă cu noi? Sfântul Ap. Pavel, în Epistola întâi către *Tesaloniceni* 5, 19, ne spune că aceste daruri, pe care Duhul Sfânt le revărsă din plin în Biserică, le putem și pierde: „Duhul să nu-L stingeți...” Cum stingem Duhul? Îl stingem cu păcatele noastre, cu netreburia noastră, și nu mai suntem în stare să ne bucurăm așa cum s-au bucurat primii creștini în ziua de Rusalii.

Sfântul Siluan Athonitul a meditat și el la această realitate și iată ce spune: „Ferițiți suntem noi, creștinii ortodocși, că Domnul ne iubește și ne dă harul Duhului Sfânt și în Duhul Sfânt vedem slava Lui. Dar pentru a păstra harul trebuie să iubim pe vrăjmașii noștri și să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru toate necazurile”. Așadar, pentru a păstra darurile Duhului Sfânt trebuie să avem o dragoste nețărmurită față de vrăjmașii noștri și să-I mulțumim lui Dumnezeu nu numai pentru bucurii, pentru împliniri, pentru belșug, ci să-I mulțumim și pentru necazuri, pentru boală, pentru suferință, pentru sărăcie... Dacă ne străduim bine, și punându-ne problema credinței, s-ar putea să nu-i urâm pe vrăjmași, ci chiar să-i iubim, aceasta este o lucrare pe care numai Duhul Sfânt o împlinește în sufletele noastre. Deci, ca să păstrăm Duhul Sfânt în noi, atmosfera de pace, de bucurie, de înălțare, pe care El o lucrează, trebuie să-i iubim pe vrăjmașii noștri și să-I putem mulțumi lui Dumnezeu pentru toate necazurile. Neîmplinirile, suferințele, cu care ne confruntăm în fiecare zi. Și atunci, ne punem întrebarea: Ce să facem? Pentru că suntem păcătoși și, datorită păcatelor, am stins Duhul. Nu mai simțim această lucrare în sufletele noastre. Ce să facem ca să redevenim în starea de Har și de bucurie în care erau primii creștini la Rusalii, când S-a pogorât Duhul Sfânt și a întemeiat în mod văzut Biserica. Apostolii, plini de Duhul Sfânt, au ieșit în piața din Ierusalim și L-au binevestit pe Domnul Hristos și mântuirea pe care El o aduce lumii. Și miile de oameni prezenți acolo au fost străpunși la suflet și citim în versetul 37 că ei au zis către Petru și către ceilalți apostoli: «Bărbați frați, ce să facem?» Iar Petru a zis către ei: «Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darurile Duhului Sfânt...»

Cheia rezolvării problemei este aceasta: Noi, botezați suntem, dar datorită păcatelor pierdem plinătatea Duhului Sfânt și atunci trebuie să ne pocăim ca să reintrăm în starea de bucurie și de har în care erau creștinii la Rusaliile din anul 33, când S-a pogorât Duhul Sfânt și a întemeiat Biserica. Acum, această lucrare mare, numită pocăință, nu-i întotdeauna bine înțeleasă. Pentru că pocăința nu presupune a trece la un cult neoprotestant. Dimpotrivă, pocăința adevărată se lucrează în Biserica Ortodoxă.

Iar definiția pocăinței o face Sfântul Ioan Damaschinul, care zice: „Pocăința este întoarcerea cu părere de rău și cu lacrimi de la păcat la virtute și de la diavolul la Dumnezeu”. Aceasta este pocăința: convertirea sufletului, întoarcerea. Și întotdeauna, o bună pocăință se finalizează cu o bună spovedanie. Pentru că Domnul Hristos, Care a revărsat Duhul peste Apostoli, le-a dat putere și le-a zis: „Căroră le veți ierta păcatele le vor fi iertate și căroră le veți ține ținute vor fi”. Iată modalitatea de a reintra în starea de har și de bucurie, pe care numai Duhul Sfânt ne-o poate oferi, în lumea aceasta în care sunt atâtea probleme și atâtea necazuri. A experimentat aceasta Sfântul Macarie Egipteanul, și din experiența lui ne comunică și nouă. Și vă citesc câteva cuvinte ale sale: „Numai convertirea adevărată a sufletului schimbă natura firii celei stricate, îl creează pe omul cel nou. Așa cum s-a petrecut cu Pavel și cu atâtea alții. Toate sunt cu puțință la Dumnezeu. Așa cum tâlharul s-a schimbat în ultima clipă pentru că a vrut și a crezut, tot astfel omul poate să se schimbe dacă voințește. Nu există neputință, ci numai rea-voință”. Auziți! Tot omul poate să revină la starea de fericire și de har de la primele Rusalii. Nu este neputință, ci numai rea-voință. Amin!

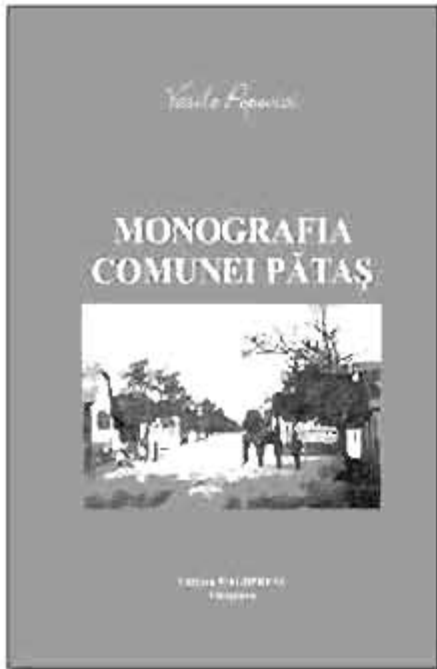
Andreea Păgășan

Tableta lunii iulie

O monografie
excepțională

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan
(Statele Unite)

In 1912, la Caransebeș, preotul Vasile Popovici publica, pe spese proprii, Monografia Comunei Pătaș. În 2007, Societatea culturală „Țara Almajului” a republicat volumul în editura Worldpress, din Timișoara, sub îngrijirea Ilenei Crașovan. Această apariție publicistică are o valoare excepțională nu numai pentru Țara Almajului, ci pentru afirmarea identității locale românești, a „specificului” românesc, în general.

Părintele Vasile Popovici, autorul monografiei, a păstorit în satul Pătaș, din ultimul sfert al veacului al XIX-lea până în 1929. Era coborâtor dintr-un șir de preoți „grăniceri”, tată și bunic de preot și învățător. Pătașul este un sat așezat în Valea Almajului, din Banatul muntos, o „țară” românească, „un crezător de vale”, al cărui început nu poate fi așezat altunde decât în vremea imediat post-edenică. De altfel, autorul arată limpede că satul, pomenit în documente încă în veacul al XV-lea, s-a alcătuit din așezări anterioare, care au „roit” după modelul satelor românești. Urmele acelor așezări anterioare erau vizibile la data când părintele Vasile Popovici își alcătui monografia.

Lucrarea abordează aspecte diverse: istorie, statistică, viața economică, viață socială, viață culturală. Numeroasele statistici, informație exactă (nume de familie, de locuri), informațiile despre port, obiceiuri culinare etc. fac din această lucrare un document istoric cu valoare și semnificație cărturărească veșnică. Fără îndoială că cele mai emoționante sunt paginile care cuprind descrierea obiceiurilor locale la naștere, nuntă, moarte și la diferite ocazii: Crăciun, An Nou, Paște, Sfântul Gheorghe, Sânziene etc.

Monografia comunei Pătaș este un document istoric excepțional. Ea este, de fapt, o cronică de sat realizată cu smerenie și cu o dragoste și înțelegere a vieții românești pe care puțini o mai au azi. Împrejurarea că monografia a fost scrisă în superba și eroica limbă a intelectualității ardealo-banatică de dinainte de „Marea Unire” îi conferă o dimensiune specială. Preotul Vasile Popovici nu a făcut istorie, el a făcut ceea ce doar marii poeți pot înfăptui: „cu-n fir pe care-l trag din stele/ ei leagă vremile-ntre ele”.

Sinaxa Monahală Mitropolitană
la Mănăstirea Nicula

Sinaxa monahală a Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului a avut loc joi, 20 iunie 2013, la Mănăstirea Nicula, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a Preasfințitului Petroniu, Episcopul Sălajului, a Preasfințitului Vasile Someșanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și a Preasfințitului Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. Întrunirea a început la ora 8 cu oficierea Sfintei Liturghii, în biserica așezământului monahal, de către PS Vasile Someșanul, înconjurat de un sobor format din exarhii mănăstirilor din Mitropolie și de starețul Mănăstirii Nicula, Protosinghelul Nicolae Moldovan. La finalul Sfintei Liturghii, ÎPS Părin-

te Andrei a adresat un cuvânt de bun venit stareților, starețelor și duhovnicilor mănăstirilor din Mitropolia Clujului. De la ora 10 a debutat sinaxa propriu-zisă, desfășurată la Centrul de Conferințe „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare”. Lucrările au fost deschise de ÎPS Părinte Mitropolit Andrei, care a prezentat participanților tema conferinței și celelalte puncte de pe ordinea de zi. Mai apoi, Arhimandritul Teofil Roman, ecleziarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca a susținut o prelegere pe tema „Sfânta Liturghie – izvor de har și bucurie pentru călugări”. Au urmat discuții cu privire la problemele duhovnicești și administrative ale mănăstirilor din cadrul Mitropoliei, moderate de exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Clujului, Arhimandritul Dumitru Cobzaru. În finalul sinaxei, ierarhii prezenți au adresat câte un cuvânt duhovnicesc și au dat sfaturi părintești monahilor prezenți la sinaxa monahală a Mitropoliei.

Andreea Păgășan

Sfânta Liturghie – Izvor de har și
bucurie pentru călugăr*

Arhimandrit Teofil Roman

In monah a spus cândva: „Nu e treaba mea să construiesc case sau să le vâruiesc. Nu e treaba mea să scriu și să citesc. Care e chemarea mea? E aceea, dacă e cu putință, de a muri în Dumnezeu. Atunci voi trăi și voi fi mișcat de o altă putere. Atunci voi putea face toate lucrurile – să sap, să fac ordine, să citesc și să scriu – în chip liber, fără a mă alipi de nimic. Pot merge oriunde, însă oriincotro merg, trebuie să merg căutând «singurul lucru de care e nevoie» (cf. Lc. 10,42). Pot să las să treacă prin mine tot felul de «distracții» câtă vreme caut în ele acel singur lucru care dă seama de ele. Când construiești pentru a construi, îți lărgiești mormântul. Când scrii pentru a scrie îți țevi giulgiul. Dar când trăiești și respiri căutând întotdeauna mila lui Dumnezeu, atunci un veșmânt nesticăcios se țese în jurul tău și găsești dulceața unei încredințări cerești țâșnind înăuntrul tău. Ce anume construiești sau ce anume scrii e cu totul secundar”.

Am găsit aceste cuvinte foarte potrivite, să le pun înaintea celor câteva gânduri, pe care aș dori să vi le împărtășesc, legate de tema propusă de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei pentru această sinaxă monahală: *Sfânta Liturghie – izvor de har și bucurie pentru călugăr*.

Nu este cu putință a muri în Dumnezeu, decât în măsura în care trăim tot mai deplin în Biserică, prin Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie la care ne hrănim cu Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos – *Pâinea cea vie care s-a pogorât din cer să se dea hrană lumii* (cf. In. 6, 33).

Făgăduințele vieții monahale, de regulă, se depun în cadrul Sfintei Liturghii, în fața Sfintei Mese, arătându-se prin aceasta că monahul nu caută și nu dorește altceva decât să stea mereu la picioarele lui Iisus, să asculte cuvintele Lui și să le pună în inima sa, dându-i-se cu tot sufletul și cu toată puterea și lepădând de la sine tot ce l-ar putea despărți de dragostea Lui. Acesta este

motivul pentru care, în centrul vieții monahale s-a aflat dintotdeauna Sfânta Liturghie. „Din punct de vedere arhitectural, mănăstirea e construită pentru slujirea Dumnezeieștii Liturghii. Întregul edificiu este o Liturghie cântată în piatră. În jurul bisericii, galeriile și chiliile, trapeza și biblioteca se adună ca niște heruvimi și serafimi, pentru a alcătui un singur întreg, spațiul în care Liturghia se celebrează în douăzeci și patru de ore pe zi”¹. Așadar, toate dau mărturie despre Hristos cel Înviat – Izvorul Harului, și toate ne cheamă la El – Viața și Bucuria noastră.

Cu toate acestea, sunt mulți monahi ai timpului nostru care mărturisesc lipsa harului și a bucuriei din viața lor și negăsind nici un răspuns, au ispita de a abandona această cale, făcându-li-se urâtă viața cea îmbunătățită. Sfânta Liturghie și slujbele în general au devenit pentru ei obositoare și plictisitoare iar viața monahală lipsită de sens. Nu am soluția pentru o asemenea criză dar încerc să vă împărtășesc câteva gânduri în care cred.

Slujirea Sfintei Liturghii este deosebit de grea pentru noi pentru că ea este în fapt slujirea lui Hristos pentru mântuirea întregii lumi. Trebuie să treacă ani îndelungați până să se prindă de sufletul nostru ceva din duhul iubirii jertfelnice a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Nu trebuie însă să ne descurajăm! Binecuvântatul și filocalicul părinte Sofronie de la Essex, mărturisește: „Buna Pronie mi-a îngăduit zeci de ani să slujesc Liturghia și de fiecare dată, într-o măsură sau alta, am simțit bunăvoința lui Dumnezeu asupra acestei slujbe”².

Grija noastră de căpătâi cred că ar trebui să fie aceea de a nu lăsa să fie transformată Sfânta Liturghie într-o Obedniță³. Să nu venim la biserică doar pentru a asculta Sfânta Liturghie ci, împreună cu preotul slujitor, întreaga comunitate să fie pregătită pentru a sluji cu adevărat Liturghia, adică să se dăruiască în întregime lui Hristos – inclusiv cu păcatele – pentru ca mai apoi să primească de-viață-făcătoarele Daruri, nu spre judecată sau osândă, ci spre sănătate, bucurie și veselie.

Împărtășania la fiecare Sfântă Liturghie a devenit, din nefericire, un subiect controversat dar cred cu toată tăria că ritmul împărtășirii nu ar trebui să fie altul decât oricâte ori slujim Liturghia. În acest sens, în programul liturgic al unei mănăstiri, Sfânta Liturghie ar trebui să se săvârșească doar atunci când comunitatea este pregătită să se împărtășească, excluzând duminicile și sărbătorile când suntem obligați canonic să slujim și să ne împărtășim (Can. 8 și 9 Apostolic; Can. 2 Antiohia 431)⁴. Către aceasta ne

¹ Ibidem, p. 136.² Arhimandritul SOFRONIE, *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, Ed. Sophia, București, 2005, p. 326.³ A se vedea *Ne vorbește părintele Sofronie*, Ed. Bunavestire, Galați, 2003, p. 74.⁴ A se vedea *Împărtășirea continuă cu Sfintele Taine*, Ed. Deisis, Sibiu, 2006.⁵ Arhimandritul VASILIOS, *Întreținere în Împărăție*, Edit. Deisis, Sibiu, 2007, p. 134.

încurajează foarte mult Sfântul Nicolae Cabasila în lucrarea sa *Despre viața în Hristos*: „Dacă adevărata închinare către Dumnezeu înseamnă supunere, ascultare și împlinire a toate, apoi nu înțeleg când ne-am putea noi supune mai bine lui Dumnezeu decât atunci când ne facem mădularele Lui. Căci cui ar putea capul să poruncească mai bine decât mădularelor? Iar mădulare ale lui Hristos mai deplin decât oricare altă taină, ne face tocmai această «Pâine a vieții», căci după cum mădularele sunt foarte strâns legate de cap și de inimă, tot așa și «cel ce mănâncă Trupul Meu» (zice Domnul), viața va avea întru sine⁶. Prin urmare, făgăduințele noastre de ascultare, neagonisire și întreagă-înțelepciune, depuse înaintea Sfântului Altar, nu sunt o închinare bineplăcută lui Dumnezeu, decât în măsura în care ne unim cu El și dobândim tot mai deplin asemănarea cu El.

La fiecare Liturghie, Hristos ne cheamă pe toți și ni se dăruiește în întregime fiecăruia în parte. Infinit mai mult decât ne dorim noi să ne împărtășim cu El, își dorește El să se unească cu noi și de aceea nu trebuie să ne împărtășim doar de dragul nostru ci și de dragul Lui. Dacă totuși, verim la Sfânta Liturghie și doar asistăm, fără motive întemeiate, lucrul acesta ar trebui să ne doară și cu cântă ar trebui să îndepărtăm pricinile care ne țin departe de *Paharul Mântuirii*.

Sfânta Liturghie nu poate fi izvor de bucurie și har pentru monah, decât în măsura în care se împărtășește la fiecare Liturghie cu Izvorul Harului și al Bucuriei – Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos. Nu ne împărtășim doar pentru a ne satisface nevoile noastre spirituale, în mod egoist, ci ne împărtășim pentru a deveni Biserică și Trup al lui Hristos, pentru a simți tot mai mult că ne suntem mădulare unii altora și pentru a realiza că fratele nostru este însăși viața noastră. Toate rugăciunile liturgice ne pregătesc treptat și ne conduc către acest obiectiv duhovnicesc.

⁶ NICOLAE CABASILA, *Despre viața în Hristos*, Ed. IERMBOR, București, 2001, pp. 220-221.

„Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi”

Pr. Mircea Basarab

Acest răspuns însoțește invocarea: „Pe Preasfânta, curată, preabinecuvântată, mărita stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim. Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm”. Pentru prima dată, unitatea acestei cereri, așa cum apare în textul grec, a fost despărțită în limba română în *Liturghierul* editat la București în 1902. Pauza după „... cu toți sfinții să o pomenim” din *Liturghierul* românesc a făcut, în mod logic, loc rugăciunii „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu miluiește-ne pe noi”. Liturghierele grecești, așa cum am menționat nu cunosc această separare și, oficial, nici răspunsul „Preasfântă Născătoare...” nu are loc. În orice caz, la români această invocare nu poate fi trecută cu vederea pentru simplul fapt că ea se repetă în toate serviciile divine, la sfârșitul anumitor ectenii, prin cererea adresată Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Nicolae Cabasila, în *Explicarea Liturghiei*, consideră „pomenirea” Fecioarei Maria, în contextul amintit ca fiind egală cu invocarea sau apelul insistent la ajutorul Maicii Domnului¹. Se apela la milostivirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a sfinților de a duce rugăciunile noastre în fața tronului Mântuitorului. Această rugăciune era completată apoi de efortul nostru „pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm”, de a ne dărui viața lui Hristos. Este impresionantă insistența și intensitatea acestei invocări, care se repetă mai bine de zece ori la Utrenie și Liturghie și cu atât mai mult absența ei oficială în textele liturgice grecești. Acolo unde o anumită pietate populară oferă răspunsul, el apare cu formula „mântuiește-ne pe noi”.

Schimbările anilor '50

În fond, până la începutul anilor '50, întreaga Biserică Ortodoxă Română a folosit formula „mântuiește-ne pe noi”.

¹ P. VINTILESCU, *Liturghierul explicat*, București, 1972, p. 161

Schimbarea survenită în *Liturghierul* românesc a fost determinată de apariția, în Biserica Romano-Catolică, a unor aspecte noi ale învățaturii despre Maica Domnului. La 1 noiembrie 1950, Papa Pius XII proclamă, prin Constituția apostolică *Munificentissimus Deus*, dogma Înălțării Fecioarei Maria cu trupul și sufletul la cer (*expleto terrestri vitae cursu, fuisse corpore et anima ad caelestem gloriam assumptam*). În acest fel, sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului (15 august) a devenit, pentru catolici, Înălțarea Fecioarei cu trupul și sufletul la cer. Pentru ortodocși, o formulare dogmatică de această natură era lipsită de teme biblice și, de asemenea, de dovezi clare ale Tradiției în această privință. Iconografia și iconografia Bisericii amintește de înmormântarea trupului Mariei în Ierusalim. „O, preamărită minune! – vestim la vecernia mare de la Adormirea Maicii Domnului – Izvorul vieții în mormânt se pune și scară către cer mormântul se face...”. Luminând de la Catavasiile Adormirii Maicii Domnului menționează, de asemenea, îngroparea Fecioarei Maria. „Apostolilor de la margini, adunându-vă aici în satul Ghetisimani, îngropați trupul meu și Tu Fiule și Dumnezeu meu, primește duhul meu”. La Laude se cântă: „La adormirea ta cea fără de moarte... norii au răpit pe Apostoli prin văzduh și pe cei risipiți prin lume într-o ceată i-au pus înaintea precuratului tău trup, pe care îngropându-l cu cinste...”².

Răspunsul Bisericii Ortodoxe Române

Pentru catolici, dogma înălțării Fecioarei Maria cu trupul la cer era în strânsă legătură cu dogma imaculatei concepții, proclamată de Papa Pius IX, în 8 decembrie 1854, prin care se susținea nașterea Fecioarei Maria fără păcatul strămoșesc. Ambele formulări dogmatice erau străine Tradiției comune celor două Biserici. Biserica Ortodoxă Română a privit cu îngrijorare aceste noi aspecte ale mariologiei catolice și a reacționat, în mod oficial, printr-un Comunicat al Sf. Sinod, publicat în *Ortodoxia* nr. 4/1950, alături de alte articole pe aceeași temă, semnate de Pr. Profesorii D. Stăniloae, L. Stan și P. Rezuș. Revista era menită să reamintească preoților și credincioșilor învățătura ortodoxă în legătură cu Fecioara Maria și, de asemenea, să puncteze diferența dogmatică a celor două dogme catolice, precum și consecințele ce decurg din noile formulări.

În ceea ce privește Înălțarea Fecioarei Maria cu trupul la cer, Comunicatul Sf. Sinod menționa că, deși aici avem „o credință scumpă și de circulație generală în Biserica Ortodoxă și evlavie poporului ei dreptcredincios, totuși Biserica Ortodoxă Română socotește că nimic nu impune definiția ei ca dogmă. Aceasta cu atât mai mult cu cât în Sf. Scriptură și în primele șase veacuri creștine lipsesc cu totul temeiurile care să ofere elementele unei definiții lipsite de greșeli și de unilateralitate. Căci, într-o definiție dogmatică cum e cea de față nu se poate afirma numai un fapt, ci trebuie să se arate și temeiurile și sensurile lui. Iar Sf. Scriptură și Sf. Tradiție, până în veacul 7, neoferind asemenea temeiuri și sensuri pentru această dogmă, ele au trebuit să fie înlocuite cu temeiuri și sensuri produse pe altă cale, care ca atare pot fi greșite și în orice caz sunt nesigure”³.

Noua învățătură dogmatică produce nedumiri și chiar sminteală, așa că, Sf. Sinod, pentru a evita o confuzie dogmatică a hotărât schimbarea formulei „mântuiește-ne pe noi” din invocarea „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu...” prin enunțul „miluiește-ne pe noi”, care corespunde învățaturii

și tradiției dogmatice ortodoxe despre Fecioara Maria. Schimbarea formulei liturgice a fost pregătită și comunicată de preoți credincioși, intrând astfel, fără tulburări, în practica liturgică.

Cele două dogme catolice schimbau, în concepția ortodocșilor, rolul Fecioarei Maria în raport cu Mântuitorul, fiind în același timp și în disonanță cu revelația biblică, care afirma că „printr-un om a intrat păcatul în lume - și prin păcat moartea, - tot astfel moartea a trecut în toți oamenii prin acela în care toți au păcătuit” (*Rm* 5, 12). Unicitatea mântuirii prin Iisus Hristos este, de asemenea, subliniată de Noul Testament. „Căci unul este Dumnezeu, unul este și Mijlocitorul între Dumnezeu și oameni: omul Iisus Hristos, Cel ce s-a dat pe sine preț de răscumpărare pentru toți...” (*1 Tim* 2, 5-6). Din acest motiv, nașterea fără păcatul strămoșesc a Fecioarei Maria, declarată de Biserica Romano-Catolică este pentru ortodocși străină, situându-o în opoziție cu adevărul revelat. Prin aceste dogme, Maica Domnului a fost situată în privința mântuirii într-o paralelă cu Mântuitorul, creând o situație cu totul nouă. În același timp însă, Maica Domnului a fost despărțită, prin aceste formulări dogmatice, și de neamul omenesc, pentru care moartea a fost consecința păcatului lui Adam. Fecioara Maria a primit o oarecare autonomie față de Mântuitorul și, în același timp, o desolidarizare față de neamul omenesc.

Schimbarea formulei vechi în „miluiește-ne pe noi” s-a făcut fără probleme deosebite pentru că cei ce psalmodiau

Icona Fecioarei de minuni a Maicii Domnului denumită Prodromița, nefăcută de mână, de la schitul românesc Prodromu din Sfântul Munte Athos, sărbătorită în data de 12 iulie

„Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi” n-au mărturisit niciodată credința că Fecioara Maria ar fi mântuitoare, ci au apelat la ea ca să intervină, în rugăciune, pe lângă Fiul ei, unicul Mântuitor, în favoarea mântuirii noastre. Pentru ortodocși, Maica Domnului a fost totdeauna mijlocitoarea, care a dus rugăciunile noastre la picioarele tronului Fiului ei. Această credință s-a bazat pe intervenția plină de succes pe lângă Iisus la Nunta din Cana Galileii (*In* 2, 3). Îndemnul Maicii Domnului „Faceți orice vă va spune El” (*In* 2, 5) nu permite nici o autonomie față de Fiul, ci, din contră, o supunere și o trăire în taina Fiului.

Maica Domnului mijlocitoare

Rolul de mijlocitoare a noastră pe lângă Iisus este subliniat și în textele noastre liturgice. La Antifonul 1 se

cântă, în alternanță cu versete din psalmi, imnul de inspirație creștină: „Pentru rugăciunile Născătoare de Dumnezeu, Mântuitorule, mântuiește-ne pe noi”. În tradiția liturgică românească, acest imn se cântă doar la sărbătorile mari, dar în tradiția liturgică a altor Biserici se folosește mult mai frecvent. Același lucru îl observăm și în rânduiala apolisului, unde sunt invocate din nou intervențiile Fecioarei Maria alături de cele ale sfinților.

Aceleași rugăciuni de mijlocire le găsim atât în iconografia sărbătorilor Maicii Domnului, cât și în cea a Acatistelor și Paraceliselor închinute Fecioarei Maria. „Pentru aceasta strigăm către dânsa: roagă pe Fiul tău și Dumnezeu să dăruiască iertare greșelilor celor ce se închină cu credință preasfintei nașterii tale⁴. Această implorare adresată Maicii Domnului este foarte frecventă în textele liturgice ortodoxe: „Bucură-te cea plină de dar, Fecioară, Maică nenuntită, Domnul este cu tine. Pe acesta roagă-L, ca pe Fiul tău și Dumnezeu nostru, să mântuiască sufletele noastre”⁵ sau „Întru

(continuare în pag. 5)

² *Octoihul mic*, Sibiu, 1970, p. 193.

³ *Ortodoxia* 4/1950, p. 499.

⁴ *Octoih mic*, Sibiu, p. 131.

⁵ *Catavasiile Adormirii Maicii Domnului*, *Octoih*, p. 193.

Breviter

Parabole

Aurel Sasu

La târgul de carte din aprilie, am întâlnit un preot. Vechi amic. Domnia-sa, dăruit cu har, a scris, acum câțiva ani, un volum de predici. L-am citit încântat să întâlnesc inteligența născută, iar nu făcută a atâtor comentatori de toată mâna. O doctorandă, cucerită la rândul ei de înțelepciunea părintelui, i-a dedicat o cronică plină de elogii. Într-una din revistele la care instituția își obligă angajații să facă abonamentul convenit supraviețuirii culturale. Surpriză: la câteva luni, tânărul slujitor al Domnului era străin de receptarea cărții în, să spun astfel, propria publicație periodică. O privește, probabil, o pune pe un raft și trăiește fericit cu sentimentul datoriei împlinite. *Mutatis mutandis*, mă gândeam la ziarul *Lumina*, al Patriarhiei Române. La viața lui clandestină și umilă, în pridvoare de biserică, nebăgat în seamă, alături de rozarii, tămâie, pomelnice și lumânări. Știe cineva că există? Aproape nimeni! Că e un instrument de credință popularizată? Doamne ferește! Că e susținut din banul săracului? Cine să ne-o spună? Câte enigme nu trăiește omul în pacea lui neîmpăcată! O soție iubitoare se întoarce de la biserică, într-o mare zi de sărbătoare. N-o mai întâlnisem de câțiva ani. Se rugase, cred, pentru ea, pentru familie și pentru soțul, de decenii, trăind aproape singur în împărăția muntelui. Unde, fără voia lui, l-a ajuns din urmă minunea unei vârste, aniversate public. Amintesc evenimentul împovărat de vina unei depărtări neașteptate. Aniversare, se panichează doamna? Nu-mi amintesc! Sigur, bolboroseala despre iubire, fie și într-un colț de biserică, nu înseamnă că, obligatoriu, vorba lui Rilke, respirăm aceleași spații. A doua zi de Paști, privesc pe geam. Doi cerșetori caută în gunoaie bucata de pâine zilnică. Au găsit-o, probabil. Se așează pe bordura străzii. Ea alăptează un prunc. El rupe firimituri și hrănește un stol de porumbei. Sunt fericiți? Îi luminează aceeași lumină și-i poartă prin lume aceeași Învierie a lui Hristos. Am deschis geamul și i-am strigat. Am luat un cartof, l-am despicat și-am pus în acel improvizat loc de siguranță zece lei. Apoi l-am aruncat. Omul l-a prins, mi-a mulțumit și s-a întors la bordura săraciei lui. Abia în acea clipă mi-am dat seama că fericirea este câștigul unei apropieri pierdute.

„Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi”

(continuare din pag. 4)

naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare, mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții și cu rugăciunile tale izbăvește din moarte sufletele noastre⁶. Legătura nedespărțită dintre Maica Domnului și opera mântuitoare a Fiului este subliniată și în alte imne creștine. Maica Domnului este pentru noi „izvorul mîlei”, iar noi ne rugăm insistent să devenim vrednici „milostivirii ei”.

Nu putem trece însă cu vederea nici faptul că în unele texte sau expresii s-ar părea că Maica Domnului este și mântuitoare „...să ne izbăvim prin tine din nevoi că tu ești mântuirea neamului omenesc”. În astfel de texte trebuie să fim foarte atenți la contextul literar și liturgic. Apoi, nu peste tot, sensul cuvântului mântuire și derivatele lui are același înțeles ca cel care apare în legătură cu lucrarea de mântuire a lui Iisus Hristos. „A mântui”, în greacă, poate avea o mulțime de sensuri. Pe lângă cel care redă opera Mântuitorului, descrisă în Noul Testament, termenul poate semnifica și a salva, a păstra, a conserva, a pune la adăpost, a elibera etc. De fapt, și în limba română, aria semantică a cuvântului este mult mai largă decât cea religioasă, care exprimă mântuirea prin Iisus Hristos. Un lucru este însă sigur: niciodată Biserica Ortodoxă n-a atribuit Fecioarei Maria rolul de mântuitoare, care este rezervat, conform revelației Noului Testament și Tradiției, Fiului ei.

Evoluții romano-catolice recente

Biserica Romano-Catolică nu s-a mărginit doar la cele două formulări dogmatice amintite. În 1954, același Pius XII a promulgat enciclica *Ad caeli Regnum*, subliniind faptul că Maica Domnului, prin voința lui Dumnezeu, a avut o deosebită participare la opera mântuirii noastre (*quia ex Dei voluntate in aeternae salutis nostrae opere eximias habuit partes*). Ea este co-mântuitoare și așa cum Hristos Care ne-a mântuit este Împăratul nostru, Maica Domnului poartă și ea titlul „Împărăteasa noastră”. Conciliul Vatican II a reluat, în capitolul 8 al Constituției dogmatice despre Biserica *Lumen gentium*, din 21 octombrie 1964, învățătura despre Maica Domnului. Acest capitol a format obiectul unor aprinse discuții, fiind aprobat doar cu „o mică majoritate”⁷. Aici au fost preluate dogmele mariologice mai vechi, dar expresia de *co-mântuitoare* a fost evitată în mod expres, ca și alte formulări ce au stârnit discuții. Acestea au fost cu grijă înlocuite cu altele, care n-au diminuat cu nimic sensul celor care au stârnit nemulțumiri, subliniind, în fond, aceleași aspecte ale mariologiei.

Concluzii

Din aceste motive, o reintroducere a invocării „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi”, așa cum se întâlnește în unele locuri, este egală cu crearea unei confuzii dogmatice, care poate conduce o la îndepărtare de învățătura ortodoxă, după care Maica Domnului nu este co-mântuitoare (*coredeumpratrix*), ci mijlocitoare (*mediatrix*). O astfel de reverență ar însemna, de asemenea, o desolidarizare și o încălcare a Comunicatului Sf. Sinod dat ca urmare a învățăturii catolice de la 1 noiembrie 1950.

Argumentul invocat, de a ne întoarce la textul grec, nu este convingător. Grecii, așa cum am amintit deja, nu au despărțit textul „...cu toți sfinții să o pomenim” de continuarea „pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm”, așa că, în mod oficial, nu se practică invocarea în cauză. Acolo unde pietatea umor cântăreți încearcă să introducă invocarea, aceasta nu este o problemă oficială. Trebuie menționat însă și faptul că o parte din cei ce introduc această invocare folosesc formula „roagă-te pentru noi” în loc de „mântuiește-ne”. Voci autorizate ale teologiei grecești consideră eronțul „mântuiește-ne pe noi”, în legătură cu Fecioara Maria, ca nepotrivit. Având în vedere cele de mai sus, argumentul întoarcerii la textul grec este neconvingător. Formula „miluiește-ne pe noi” corespunde, ca și cea de „roagă-te pentru noi”, cel mai bine învățăturii ortodoxe despre Maica Domnului. Dacă mai respectăm adevărul că învățătura dogmatică este reflectată și trăită liturgic, atunci ar trebui să fim mai atenți cu schimbările liturgice pe care, în ultimul timp, le operăm cu destul de multă ușurință. Schimbarea unui text liturgic ce ar putea provoca erori dogmatice trebuie evitată.

⁶ Octoîn, *idem*.⁷ K. RAHNER, H. VORGRIMMER, *Kleines Konzilskompendium*, p. 121.

Căutându-l pe Sfântul Ioan de Rila

(pelerinaj în Bulgaria, 30 iunie – 3 iulie 2013)

Arhid. Claudiu Ioan Grama

Duminică, 30 iunie 2013, după Sfânta Liturghie oficiată în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, delegația Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, condusă de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, din care au mai făcut parte PC Părinte Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei, PCuv. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane și subsemnatul, a pornit într-un pelerinaj în Bulgaria. Această vizită frățească a fost efectuată drept răspuns la invitația Preasfințitului Părinte Evloghie, Episcop de Adrianopol și stareț al Sfintei Mănăstiri Rila, de a participa la hramul mănăstirii ce o păstorește. Pe data de 1 iulie a fiecărui an este prăznuită întoarcerea moaștelor Sfântului Ioan de Rila acasă, în mănăstirea lui, în apropierea căreia a viețuit.

Mănăstirea Rila, Bulgaria

Sfântul Ioan de Rila, puțin cunoscut de majoritatea credincioșilor, a trăit aproximativ între anii 867-946. El este ocrotitorul poporului bulgar și unul dintre cei mai reprezentativi sfinți ai Bisericii Ortodoxe Bulgare, fiind recunoscut ca făcător de minuni. Este întemeietorul monahismului bulgar și al primului așezământ monahal din această țară, Mănăstirea Rila. Conform sinaxarului Bisericii noastre, ajungând la 25 de ani, tânărul Ioan, a ales să trăiască în singurătate, în post și rugăciune. Trecând prin mai multe locuri, în cele din urmă a ajuns să se stabilească într-o peșteră în apropiere de actuala Mănăstire Rila. Se pare că încă din timpul vieții i s-a dus vestea despre sfințenia în care își trăia viața. Se spune că însuși Țarul Petru I, auzind de el, l-a căutat pentru a primi povățuiri duhovnicești. Imediat după moarte, trupul său a fost dus la Sofia, unde au rămas până în anul 1183, când regele maghiar Bella al II-lea, cucerind Sofia, le-a mutat la Esztergom. După numai patru ani Sfintele Moaște au fost readuse la Sofia, de unde, în anul 1199, au fost strămutate la Veliko Tarnovo. După mai bine de 250 de ani, în 1469, trupul neputrezit al Sfântului Ioan a fost readus în mănăstirea sa din Munții Rila. El este sărbătorit de trei ori pe an: 18 august, ziua de prăznuire a Sfântului, 19 octombrie, ziua de prăznuire a strămutării moaștelor lui de la Sofia la Tarnovo (sărbătoare preluată și în calendarul nostru) și 1 iulie, când se sărbătorește aducerea moaștelor Sfântului Ioan de la Veliko Tarnovo la mănăstirea Rila.

Știind aceste lucruri despre Sfântul Ioan, entuziasmați fiind că pentru întâia oară urma să slujim de sărbătoarea lui în Mănăstirea Rila, am străbătut drumul până acolo trecând în Bulgaria pe noul pod ce leagă Calafatul de Vidin, punctând astfel o nouă premieră.

Ca orice pelerini serioși, ne-am făcut și un plan al călătoriei, propunându-ne să ajungem la destinație în jurul orei unu din noapte. Deși toate au decurs conform planului și puțin după miezul nopții am ajuns la numai câțiva kilometri de Mănăstire, voia lui Dumnezeu a fost alta. Probabil că pentru a nu ne încrede în puterea noastră de a plănui ceva (lucru de care mi-am convins și cu alte ocazii), din cauza faptului că a plouat foarte mult, un mic pârâias, ce în mod normal trece foarte lin pe sub șoseaua de munte, a crescut atât de mult încât drumul a fost blocat de pietrele aduse din munte, fiind astfel nevoiți să rămânem o noapte în *Metocul mănăstirii din localitatea Rila*.

A doua zi, deși nimeni nu deblocase drumul, Sfântul Ioan de Rila ne-a trimis un călăuzitor în persoana unui localnic care, cunoscând locurile, ocolind puțin drumul, ne-a ajutat să trecem. Astfel am reușit să ajungem la timp la mănăstire.

➤ **Mănăstirea Rila**, situată la o altitudine de 1147 metri, pe valea râului Rilski, din Munții cu același nume, a fost întemeiată după unii, în secolul X, puțin după moartea pustnicului Ioan. După alții, așa cum am amintit mai sus, se pare că însuși Sfântul Ioan ar fi pus bazele unui așezământ monahal aici. Cert este că, așa cum arată azi, după ce a trecut de-a lungul vremii prin momente și mai bune și mai grele, este o capodoperă a stilului arhitectonic din zonă. Cine intră în incintă, nu se poate să nu admire și să nu rămână uimit de modul minunat în care se împletesc arcele și coloanele, lemnul și piatra sau culorile în care este zugrăvită. Este sub formă de cetate cu cinci laturi, în mijlocul căreia se află biserica centrală, construită între anii 1835 - 1837, bineînțeles pe locul în care a existat una mai veche. Numărul mare de chilii ce există stau mărturie a faptului că în anumite perioade ale existenței acestei lavre, ea a avut mulți viețuitori.

Astfel, fiind ziua hramului, slujba a început mai târziu decât de obicei. La ora 9.00 a avut loc întâmpinarea ierarhilor, după care, în jurul orei 9.45, a început Sfânta Liturghie, aceasta fiind săvârșită de un sobor de ierarhi, preoți și diaconi, în

Mănăstirea Troyan, Bulgaria

frunte cu Înaltpreasfințitul Părinte Andrei. Alături de Înaltpreasfințitul Sa, au mai slujit Preasfințitul Părinte Evloghie, Episcop de Adrianopol și stareț al Sfintei Mănăstiri Rila, Preasfințitul Părinte Serafim, episcop de Melnik și soborul de preoți români și bulgari. Sfânta Liturghie a fost săvârșită în cele două limbi atât în Sfântul Altar, cât și la strană, unde a fost prezent un grup de psalți de la București. Ospitalitatea și deschiderea de care au dat dovadă gazdele noastre ne-au încurajat să trecem foarte ușor peste micile diferențe din rânduiala tipiconală.

A fost un moment de înălțare duhovnicească pe care nu îl vom uita niciodată. L-am avut alături, la el acasă, pe Sfântul Ioan de Rila. L-am știut în ceruri, mijlocitor la Tronul Ceresc, dar l-am avut alături pe pământ prin moaștele sale așezate în fața iconostasului sub icoana Mântuitorului. Această bucurie a fost exprimată și de Părintele Mitropolit Andrei, în cuvântul de învățătură de la sfârșitul Sfintei Liturghii.

În a doua parte a zilei, la propunerea Preasfințitului Evloghie, am făcut și o mică drumeție. Am vizitat *Metocul de la Orlița*, un loc minunat din apropiere, situat la doar 18 kilometri, pe partea dreaptă a drumului ce coboară spre localitatea Rila, loc în care au poposit o noapte moaștele Sfântului Ioan, atunci când erau aduse de la Tarnovo. Acest moment este imortalizat în pictura din pridvorul bisericii închinată Sfinților Apostoli Petru și Pavel din curtea așezământului. Existența acestui metoc este menționată pentru prima dată în anul 1378, dar prezența călugărilor aici este atestată abia din anul 1469. Biserica este mică, datând din secolul XV, și este pictată în întregime. Pictura actuală datează din anul 1863, dar sub ea s-a descoperit și un strat de pictură din secolul XIV. Ea nu este restaurată pentru că, spunea Preasfințitul Evloghie, cei care se ocupă de monumentele istorice nu știu care dintre ele este mai de valoare. Astăzi, acest metoc, este o gospodărie anexă, slujindu-se în biserică foarte rar, în special în ziua hramului.

De aici, trecând pe celălalt mal al văii, prin care curge Râul Struma, râu ce străbate Bulgaria și Grecia (în grecește Strimonas) și se varsă în

Marea Egee, am ajuns în localitatea *Skrino*, un sat mic de munte, în care s-a născut și a copilărit Sfântul Ioan de Rila. Urcând un povârniș serios, într-un loc frumos, așa cum se și cuvenea, în secolul XIX, s-a ridicat o mănăstire închinată acestuia. Aici, totul este minunat: de la bisericuța centrală și clopotnița, până la corpul de chilii și arhondaric. Bineînțeles că, așa cum se văd acum, ele au fost construite acum, în zilele noastre. De apreciat este faptul că se fac încet, dar după un plan foarte bine gândit, în care au fost prevăzute ziduri de susținere a pământului între, care au fost amenajate grădini frumoase.

Este o mănăstire în care întemeietorul ei a hotărât să se țină rânduiala de la Sfântul Munte Athos, rânduiala pe care cei doi viețuitori o păstrează și azi cu sfințenie.

De aici, după ce ne-am închinat și rugat în biserică, după ce ne-am răcorit cu un pahar de apă rece și ne-am întărit cu o lingură de gem de căpșuni, am urcat, nu fără efort, prin pădure, până la peștera (nu e chiar adâncă) unde Sfântul Ioan, copil fiind, urca și se ruga. Este un loc minunat, un loc în care cerul întâlnește pământul (și poate că asta îl atrăgea și pe micul Ioan), un loc la confluența a trei munți mici, după cum am aflat de la vlădica Evloghie (dacă aș fi fost mai atent, aș fi reținut și numele fiecăruia) sau un loc de belvedere, dacă ar fi să folosim un limbaj strict turistic.

Ne-am întors la Mănăstirea Rila, unde am rămas peste noapte, somnul fiindu-ne acompaniat de cântecul râului Rilski, care vuia continuu sub geamul nostru.

Dis-de-dimineață, după ce am asistat la Sfânta Liturghie, ne-am despărțit de Sfântul Ioan, de Mănăstirea Rila și de cei ce ne-au fost gazde bune, PS Evloghie și Părintele Macarie (om minunat, vorbitor de limba română și, de acum, bun prieten) și am pornit la drum.

Am intrat în *Sofia* mai ușor ca niciodată, am vizitat impunătoarea *Catedrală „Alexander Nevski”*, precum și *Biserica, monument istoric, „Sfânta Sofia”*, pe care, pentru întâia oară o găsim frumos restaurată.

Plecând mai departe, am ajuns la ultimul punct de interes al pelerinajului nostru în Bulgaria, Mănăstirea Troyan, vestită prin frumusețea ei, prin Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului ce este adăpostită în biserica mănăstirii și, mai nou, prin faptul că Patriarhul Bulgariei, de vrednică pomenire, Maxim, la dorința lui, a fost înmormântat aici.

Mănăstirea Troyan, a treia ca mărime din Bulgaria, se află la poalele Munților Balcani, pe malul râului Cherni Osam, în imediata apropiere a localității Oreshak, localitate situată la 10 kilometri de orașul Troyan.

Am fost întâmpinați de Preasfințitul Părinte Grigorie, starețul mănăstirii, un om minunat, prietenos și o gazdă bună, care ne-a condus în biserică și ne-a dat câteva informații despre binecuvântatul loc în care ne aflăm. Ne-am închinat în Sfântul Altar, la Icoana Maicii Domnului și am rostit o rugăciune pentru sufletul Patriarhului Maxim, al cărui mormânt este foarte simplu, acoperit cu pământ, așa cum și-a dorit, la căpătâiul căruia străjuia încă crucea de lemn pregătită în ziua morții sale.

Icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni, ce se păstrează în naosul bisericii, este foarte frumoasă. Ea a ajuns să fie așezată aici într-un mod minunat, deoarece calul care o purta, ajungând în locul respectiv, n-a vrut nicidecum să

La Mormântul Părintelui Arsenie Papacioc, Mănăstirea Techirghiol, România

meargă mai departe. Maica Domnului, după mărturiile părintelui Filaret, care, născut fiind în zona orașului Plovdiv, știe foarte bine românește, face minuni acolo chiar și în zilele noastre, dar numai cu cei care îi cer cu credință și stăruință ajutorul. Cu emoție sfântă, ne povestea că, în urmă cu doar câțiva ani, rugăciunile unei mame ce avea inima sfâșiată de durere că fiul ei era bolnav de cancer în fază terminală, au fost ascultate.

Am încheiat ziua făcând o plimbare pe malul râului, care ne fredona același cântec minunat ca și fratele lui de la Rila.

Știind că aveam cale lungă de parcurs, am pornit la drum dimineața devreme, am străbătut Bulgaria spre est, fără a ne permite să facem multe popasuri (deși unele locuri ne ispăseau să facem aceasta), astfel că, la orele amiezii, am sosit la *Mănăstirea „Sfânta Maria” de la Techirghiol*. Ajunși aici, ne-am recules preț de câteva clipe la mormântul părintelui Arsenie Papacioc, rostind și o rugăciune pentru odihna sufletului său bun, ne-am închinat în bisericuța veche de lemn, în demisolul bisericii celei noi, de zid, și ne-am umplut de har și nostalgie intrând în chiliuța „marei duhovnic de la malul mării”. Ne-au năpădit amintirile de alte dăți, când părintele ne primea stând așezat pe patul său și ne binecuvânta drumul.

De aici, am pornit spre casă, prin București, având în minte cele trei lucruri importante de care ne-am învrednicit a ne bucura în pelerinajul nostru. O aveam în gând pe Maica Domnului cu Pruncul în brațe de la Mănăstirea Troyan, căreia i-am cerut să ne fie mijlocitoare către Fiul Său, pe Sfântul Ioan de la Mănăstirea Rila, căruia i-am cerut să se roage pentru noi Tatălui Ceresc și pe părintele Arsenie Papacioc căruia i-am cerut să aibă îndrăzneală înaintea Celui pe care l-a slujit o viață, să ceară iertarea de păcate și pentru noi cei ce, încă, trăim pe acest pământ.

Proiect educațional la Biserica Sfântul Ilie din Cluj-Napoca

➤ În perioada aprilie - iunie 2013, Parohia „Sfântul Ilie” din cartierul clujean Mărăști a inițiat în parteneriat cu Grădinița „Degețica”, aflată în vecinătatea bisericii parohiale, un proiect educațional intitulat „De nu veți fi ca pruncii...”. S-au implicat în acest proiect prof. Daniela Marc în colaborare cu pr. paroh Vasile Istrate, Valeria Mihaela Gădălean - directoarea Grădiniței „Degețica” și educatoarele Eligia Herman și Mihaela Jurcan. O implicare deosebită, în calitate de voluntari, au avut-o și grupul de tineri al Parohiei „Sfântul Ilie” care se întâlnesc în fiecare miercuri seara la biserica parohială, unde se desfășoară diverse activități catehetice, misionar-sociale și culturale.

Potrivit preotului paroh Vasile Istrate, copiii au mers la biserică, au participat la Sfânta Liturghie și la slujbele oficiale aici, au fost împărțșiți cu Sfintele Taine în Postul Mare și în perioada post-pascală și au învățat rugăciuni. Au participat și la întâlniri tematice în care s-a discutat despre elementele spațiului liturgic, precum pictura bisericii, icoana, crucea ca obiect și semn. Totodată în cadrul activităților au fost citite povestiri creștine pentru copii, au fost vizionate desene animate cu tematică creștină și s-au desfășurat discuții tematice pe marginea lor. A fost vizitată și Galeria Horeb, aflată la demisolul bisericii, un spațiu gândit și pentru diverse activități cu copiii și tinerii. Copiii au primit cărți de rugăciuni și icoane cu Sfântul Prooroc Ilie, ocrotitorul parohiei. La finalul proiectului, copiii și cei implicați au fost răsplățiți cu diplome de participare, într-o atmosferă plină de bucurie.

Părintele Vasile Istrate a explicat că prin activitățile desfășurate în cadrul acestui proiect s-a urmărit formarea virtuților creștine și cultivarea comportamentului moral-religios la copiii preșcolari.

Proiectul educațional „De nu veți fi ca pruncii...” a fost unul pilot, în vederea evaluării posibilităților de colaborare în viitor, între Biserică - grădiniță - părinți, cu scopul de a contribui cât mai eficient la educarea copiilor prin promovarea valorilor morale ortodoxe, a principiilor evanghelice și a tradițiilor românești, urmărind în același timp și „reînduhovnicirea părinților prin copii”, apropierea copiilor de Biserică și întărirea lor prin împărțșirea cu Sfintele Taine.

Andreea Păgășan

Cateheza, între preot și profesorul de religie

Pr. Liviu Vidican-Manci

na din temele recurente în discuțiile întâlnirilor dintre preoții de parohie este emergența ideilor și a crezurilor de factură neoprotestantă sau, după 1989, *new-age-istă*. E drept că fenomenul nu e unic și nu se reduce doar la spațiul românesc, ci e înregistrat în toată Europa de Est, ca rod al globalizării și contactului nestingherit între curentele religioase ale diferitelor culturi, precum și al incapacității noastre de a reacționa printr-o educație eficientă. La acest tip de recrudescență se adaugă cu generozitate un strat de aței, liber cugetători și oameni religioși neafiliați vreunei religii sau confesiuni. Prin urmare, problema e una reală, asupra căreia e normal să ne aplecăm.

Majoritatea discuțiilor duc în zona concluziei că e nevoie „să facem ceva”, și până la urmă despre asta este vorba. Pentru aceasta unii susțin oficierea zilnică a Sfintei Liturghii, de la cătun la oraș, alții preferă, din contră, simplificarea cultului, în timp ce alții vorbesc despre o continuare a rânduielilor bisericești așa cum se află ele în „Tezaurul Bisericii”, dar cu un accent mai pronunțat pe cateheză și predică.

Fără a nega importanța Sfintei Liturghii sau necesitatea unei reforme liturgice, personal înclin spre cea de-a treia categorie. În fapt, aș dori odată în plus să atenționez asupra impasului prin care trece relația preot – profesor de religie (formatorii cei mai competenți în educația religioasă) și să subliniez efectele pozitive pe care le-ar putea avea asupra catehezei o eficientizare și normalizare a colaborării celor doi piloni.

Un simplu recurs la memorie ne arată că, odată cu introducerea religiei în școală și stingerea euforiei postdecembriste, majoritatea preoților s-au simțit ușurați că nu mai trebuie să intre zilnic în școli și că procesul de educație religioasă a fost preluat de niște profesioniști. Din fericire, și din nefericire totodată, responsabilitatea s-a divizat, moment prielnic pentru satana în a trage folos. Pe nesimțite, relația profesor – preot s-a scurtcircuitat. Profesorul se simțea inspectat, neapreciat la justa lui valoare, nespus și neglijat, iar preotul nu credea în pregătirea teologică temeinică a profesorului și, în plus, se simțea neimplicat suficient în activitățile școlarelor, neinvitat la clasă atunci când ar fi dorit dânsul, neconsultat în anumite probleme etc.

Pentru a nu rămâne blocați în niște clișee și într-un război mut al orgoliilor, cred că ar trebui avute în vedere câteva

realități, care se impun ca urgențe întrucât nu mai e timpul capriciilor:

a) refacerea legăturii dintre preot și profesor pe principiile nou testamentare, de iubire frățească și de slujire a aceluiasi Scop (Mântuitorul);

b) colaborarea continuă și scrierea de programe pentru tineri pe care să le aplice împreună;

c) nereducerea catehezei la ora de religie, ci continuarea acesteia în biserică, acolo unde se desăvârșește;

d) intrarea preotului în școală, cu sau fără invitația profesorului, și lepădarea autosuficienței din partea amândurora;

e) intrarea preotului în școală cu scopul de a catehiza, de a îndruma duhovnicește și nu de a inspecta sau critica profesorul și întâmpinarea celui dintâi cu deschidere și dorință de colaborare;

f) valorificarea profesorului în biserică și întărirea autorității lui prin implicarea în activități independente de școală.

Punctele pe care le-am evidențiat sunt lapidare, ele putând fi susținute de explicații și argumentare extinse, însă nu e scopul acestui articol. Revenind la gândul inițial, aș vrea să punctez faptul că o bună parte din problemele pe care le avem ar putea dispărea dacă am fi consecvenți în programele de catehizare a credincioșilor și dacă am fi mai atenți la cultivarea relațiilor cu cei din aceeași breaslă.

Consecvența e o mare problemă a omului modern și, de ce nu, a preotului. Am vrea ca rezultatele să se vadă peste noapte fără a avea o coerență în ceea ce facem, fără a ne ghida după niște planuri bine stabilite, improvizatia, generată de nerăbdare, fiind metoda de lucru cea mai iubită. În acest sens o poveste japoneză e ilustrativă: „Un adolescent japonez s-a dus la un maestru în arte marțiale, mare specialist în mânăuirea sabiei, și l-a întrebat cât timp i-ar trebui pentru a învăța acest meșteșug. «– Zece ani», i-a răspuns maestrul. «– Zece ani! Dar e prea mult! Mult prea mult! N-o să am niciodată răbdare să aștept atâta!» – «Atunci, douăzeci de ani», i-a spus maestrul” (JEAN-CLAUDE CARRIERE, *Povestiri filosofice din lumea întreagă*, Humanitas, p. 125).

Personal înțeleg din această povestioară un singur lucru, că marile realizări se fac cu efort și consecvență și, ceea ce e foarte important, în timp. La toate acestea se adaugă, cu certitudine, începutul, binecuvântarea lui Dumnezeu.

Pentru a concluziona, cred că noi, preoții și profesorii de religie, trebuie să înțelegem, atunci când vine vorba de căutarea unor răspunsuri la îndepărtarea oamenilor de Biserică, cel puțin la o chestiune: ofensiva neoprotestantă nu poate fi

oprită total, dar, prin efortul constant, prin buna noastră pregătire, prin dorința de a schimba ceva, prin apropierea de creștini (și) altfel decât prin serviciile religioase, poate fi redusă exponențial. Și, mai mult decât atât, permanentizarea unei stări de tensiune în interior nu poate fi benefică decât altora, nouă în niciun caz.

Program parohial de aprofundare a învățaturii biblice

a parohia ortodoxă „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca a debutat un program biblic pentru clujeni. Intitulat „Să citim și să învățăm împreună Sfânta Scriptură”, acesta este coordonat de Pr. prof. univ. Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din municipiu.

La prima întâlnire, din data de 26 iunie 2013, de la ora 18:30, după slujba Vecerniei, în demisolul bisericii, a fost prezent și ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. Ierarhul le-a vorbit zecilor de persoane prezente despre importanța Cuvântului lui Dumnezeu, iar părintele Stelian Tofană a vorbit despre necesitatea lecturării Sfintei Scripturi în zilele noastre.

Programul „Să citim și să învățăm împreună Sfânta Scriptură” se desfășoară în colaborare cu preoții slujitori de la parohia Schimbarea la Față și își propune să ofere credincioșilor răspunsuri la întrebările pe care le au cu privire la Sfânta Scriptură, după cum a precizat părintele paroh Titus Moldovan. Întâlnirile vor avea loc, pentru început, o dată la două săptămâni.

Alexandra Andereș

Să presupunem că Dumnezeu există...

Nicolae Turcan

umărul argumentelor în favoarea existenței lui Dumnezeu s-a diminuat odată cu trecerea timpului, pe măsură ce forța lor a scăzut, nemaiputând promite validitate. Perspectiva logică pare a-L fi pierdut pe Dumnezeu, iar a dovedi celor necredincioși, doar pe baza rațiunii, că Dumnezeu există a devenit o ambiție pe care nu o mai susțin prea mulți. Este îndeobște acceptat că niciun argument al existenței lui Dumnezeu nu este atât de convingător încât să producă o convingere pe care s-o numim credință. Aplicată teologiei, înlănțuirea logică a deducției perfecte fie nu poate ajunge acolo unde promite, fie dacă aspiră cu temeritate să dovedească totuși că are dreptate, dovada ei rămâne neconcludentă, fiindcă nu produce credință. Probele logice în favoarea existenței lui Dumnezeu sunt precedate, iar nu urmate de credință, faptul putând sta în mod legitim sub semnul paradoxului tocmai pentru că intenția lor inițială este cea din urmă, care însă nu se produce: argumentul care încearcă să-l convingă pe cel necredincios sfârșește inevitabil prin a vorbi despre convingerea celui ce deja crede. E ca și cum apologetica și-ar fi pierdut, cu vremea, utilitatea, iar apologetica ar fi devenit desuetă, dacă nu imposibilă.

Să presupunem însă că Dumnezeu există, așa aș prefera să începem această argumentare, ca și cum intențiile ar fi asemănătoare celei dintr-o demonstrație matematică prin reducere la absurd. Logica matematică, la îndemână, ar urmări să dovedească absurdul consecințelor pe care o asemenea teză le-ar produce, ceea ce ar invalida propoziția inaugurală. Și totuși,

să ne asumăm riscul și să presupunem că Dumnezeu există. Ce consecințe uluitoare s-ar deschide în urma acestei presupunerii: totul ar recăpăta sens, omul n-ar mai fi aruncat în lume, într-o moarte, înțelegerea universală ar fi susținută, etica și-ar regăsi fundamentele, moartea n-ar mai apărea ca înspăimântătoare, rătăcirile omului și-ar găsi o țintă, suferința ar scăpa de irațional, prin nădejdea care i s-ar alătura, bucuria și-ar găsi temeiurile și așa mai departe. Ar fi ca o *revăzire* a lumii și a vieții, ca și cum o lumină neașteptată ar izbucni dinspre lucruri, dinspre cuvinte. Dar nu vorbim despre posibilități deja apuse, despre timp sfârșit ai unei istorii care a dovedit, prin conflictele sale, că asemenea viziuni nu sunt doar vetuste, ci și naive și sfâșiate? Nu înseamnă această încredere un pas înapoi și o renunțare la un spirit critic care nu doar că ne întemeiază, dar ne ține și în alertă pentru a nu mai cădea pradă celor care susțin că propovăduiesc adevărul, intenționând, de fapt, să-și împlinescă jocurile voinței de putere? Contraargumentele, istorice ergo puternice, par imbatabile și dificil de șters cu un simplu gest, fie el al rațiunii iluminate de credință.

Și totuși, să presupunem că Dumnezeu există și să ne dăm voie să trecem mai departe de strigătele de luptă ale contraargumentelor, alegând ca viața, în chip de consecință, să urmeze acestei logici nedesăvârșite. Ce ar însemna, așadar, în logica trăitului, consecințele unei asemenea presupuziții (a cărei validare o păstrăm, în continuare, suspendată)? În primul rând, ea ar aduce o schimbare a vieții întregi, un alt fel de a privi lumea și oamenii, un alt mod de a merge, de a mânca, de a iubi, de a te raporta la neputințele celorlalți și ale tale, de a-ți recunoaște vinovăția, de a-ți exercita libertatea, de a te feri de rău, de a înainta pe calea bucuriei, de a descoperi meschinăriile orgoliului, de a lăsa să irumpă din viitorul eshatologic acel aer benefic al libertății, de negăsit rucăierii altfel. Câte fapte nu s-ar cere făcute, câte gânduri gândite, câtă nădejde nu s-ar dovedi mai puternică decât justificările cele mai puternice (și

poate cele mai opace!) ale realității? Câtă istorie nu și-ar găsi deodată sensurile și câtă dragoste nu s-ar elibera? Aici lista rămâne deschisă, ceea ce mă conduce la următorul punct: în al doilea rând, prin bogăția ei, dar și prin dificultățile inerente, această nouă viață s-ar prezenta nu fără pericolul de a recunoaște răul ca rău, de a-și asuma însăși suferința ca depășire a lui. Și în măsura în care harul lui Dumnezeu nu locuiește în această suferință (de vreme ce suntem totuși doar în urma lui *dacă*, doar în *presupunerea* existenței lui Dumnezeu), singura imagine a acestei suferințe rămâne terifiantă și, prin urmare, descurajantă. Paziul lui Pascal, cu care se aseamănă digresiunea noastră, ar avea aici de suferit: fără Dumnezeu, a presupune că Dumnezeu există, are doar consecințe care duc fie la un moralism sentimentaloid inacceptabil pentru inteligență, fie la o suferință ascetică de un eroism nefrecventabil. Prin urmare, ar trebui să adăugăm această corectură presupuziției noastre inițiale: *dacă Dumnezeu există și El ne dă harul Său*, atunci tot ce afirmăm mai sus se salvează, căci vom dobândi și capacitatea de a înțelege, și pe cea de a trăi această nouă viață care altfel, privită din afară, n-ar promite decât iluzii romantice și vise naive ale vârstei adulte.

Cu alte cuvinte, din punct de vedere filosofic, revenim la o formă interesantă a argumentului ontologic, care ar susține nu doar că în conceptul unei ființe perfecte (Dumnezeu) este cuprinsă și existența ei, ci, în plus, că în absența harului transfigurator această existență a lui Dumnezeu, chiar *demonstrată logic*, rămâne fără consecințe și fără viață. E un „argument ontologic” care are nevoie de o intervenție a harului dumnezeiesc pentru a fi validat: dar ce poate fi mai în acord cu tradiția ortodoxă în care conceptul lui Dumnezeu nu apare niciodată singur, niciodată fără vectorul apofatic ce trimite spre Dumnezeu cel viu, cel de necunoscut în ființa Sa? Și va trebui să concludem: un asemenea argument nici nu îl cuprinde pe Dumnezeu, nici nu îl demonstrează că adevărat, ci doar îl *anotă*...

Activități recente ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca

Dacian But-Căpușan

In perioada 26-28 aprilie 2013, la Târgu-Jiu s-a desfășurat cea de-a șasea ediție a Simpozionului Internațional „Zilele Cercetării Științifice Studentești din Universitatea „Constantin Brâncuși”. Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost reprezentată de studenții Mădălin Gheorghe Lucian Trohonel și Iuliu-Marius Morariu, din anul III, specializarea Teologie Pastorală, precum și prin masteranda Oana Bumbuc din anul I, specializarea Bioetică. La secțiunea Sociologie, masteranda Oana Bumbuc a obținut premiul al II-lea, în timp ce, la secțiunea Relații Internaționale, Studii Europene și Istorie, studentul Iuliu-Marius Morariu a obținut premiul I, iar studentul Mădălin Trohonel a fost clasat al doilea. Manifestarea a fost organizată de Liga Studenților din Universitatea „Constantin Brâncuși” în colaborare cu Rectoratul acesteia și cu Uniunea Națională a Studenților din România.

În zilele de 13 și 14 mai 2013 au avut loc la Bistrița lucrările celei de-a 12-a ediții a Seminarului Ortodox de Medicină și Teologie, organizat de Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului în colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai”, Protopopiatul Bistrița, Societatea Română de Bioetică, Uniunea Medicală Balcanică din România, Asociația Medicală Română - filiala Bistrița și Spitalul Județean de Urgență Bistrița. Temele dezbătute au fost „Creștinul în fața suferinței și a morții” și „Biserica în spital (Diaconie, Taumaturgie)”, în a doua zi a simpozionului au luat parte Mitropolitul Clujului, ÎPS Andrei, care a susținut o prelegere și PS Vasile Someșanul. Actorul Dan Puric a susținut conferința cu tema: „Suferința în închisorile comuniste”, iar la final, corul de cameră „Psalmodia Transylvanica”, dirijat de pr. prof. dr. Vasile Stanciu a susținut un concert religios.

De asemenea a fost organizată o expoziție intitulată „Icoana din suflet”, ce a reunit lucrări ale studenților și masteranzilor de la Cercul de artă sacră „Dionisie din Furna”, coordonat de Conf. univ. dr. Marcel Muntean.

În cadrul Seminarului au fost lansate două volume: Leonard Swidler, Khlid Duran, Reuven Firestone, *Triolog: evrei, creștini și musulmani în dialog*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2013, editori Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb și Pr. lect. univ. dr. Gabriel-Viorel Gărdan; *Medicină și teologie: în*

honorem prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2012, coordonatori: Pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru și Pr. lect. univ. dr. Gabriel-Viorel Gărdan.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București a avut loc în data de 14 mai 2013, etapa națională a Concursului „Părintele Dumitru Stăniloae”, reprezentantul Facultății noastre, Nicolae Muntean, obținând locul I și a fost premiat cu ocazia hramului istoric al Catedralei patriarhale din București în 21 mai 2013 ca și profesorul care l-a pregătit pr. prof. univ. dr. Valer Bel, careia i-a fost conferită o diplomă și o medalie omagială.

Joi 23 mai a avut loc la Palatul patriarhal din București Colegiul decanilor Facultăților de Teologie Ortodoxă din țară. Facultatea noastră a fost reprezentată de P. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, directorul Departamentului de Teologie Ortodoxă.

Marti, 28 mai 2013 a avut loc, în sala Studio a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, concertul coral susținut de corul de cameră Psalmodia Transylvanica al Facultății de Teologie Ortodoxă, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

În ziua de 29 mai 2013 a fost organizată sesiunea de comunicări științifice la nivel licență, master și doctorat. Tema pentru nivel licență a fost Constantinopolul – scaun imperial și loc de martiriu, pentru master: Sinodul I Ecumenic. Restabilirea adevărului de credință ca model de viață, iar pentru doctorat: Împărat, Înțelepciune (Sophia), Libertate. Au prezentat referate 19 studenți, îndrumați de 12 cadre didactice.

În ziua următoare, 30 mai, a avut loc un simpozion al

cadrelor didactice, cu tema: Perioada constantiniană ca model al ecumenicității. Au fost prezentate 6 referate. De asemenea, cu această ocazie, au fost premiați câștigătorii Concursului Național de Istorie bisericească Gheorghe Stănescu. În seara aceleiași zile, în calitate de invitat al Facultății noastre, părintele Rafail Noica a susținut în sala Auditorium Maximum a Universității „Babeș-Bolyai” conferința: S-a dus să-l vadă precum este.

Joi, 30 mai 2013 d-na prof. Petra Steinmar-Pösel, de la Universitatea din Viena a susținut prelegerea: Dreptatea într-o lume limitată. Evenimentul a fost organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă, Centrul de Bioetică și Institutul INTER. Moderator a fost conf. univ. dr. Radu Preda.

Teze de doctorat susținute în perioada februarie-mai 2013:

11 februarie 2013 NAGY Mihai: Retorica discursului profetic isaianic, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, coordonator științific Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă.

11 februarie 2013 JEMINA Vasile-Dănuț: Bazele biblice ale conceptului de incoruptibilitate în antropologia Sf. Irineu de Lyon, specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, coordonator științific Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

12 februarie 2013 BĂLAJ Sergiu-Vasile: Tradiție și teologie în episodul „Nașterii Mântuitorului” potrivit relatării Evangheliei după Matei (1, 18-2, 23), specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, coordonator științific Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

12 februarie 2013 PINTICAN Ioan Marius: Caracteristica misionară a eclesiologiei mateiene cu specială privire la capitolele 10 și 18, specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament, coordonator științific Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

26 februarie 2013 CĂMPEAN Gheorghe Ciprian: Concordatele Franceze. Raporturile Vaticanului cu Franța de la medieval la modern, specializarea Istorie bisericească universală, coordonator științific Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb.

25 aprilie 2013 ISAC Rusalin: Simbolul de credință niceo-constantinopolitan: mărturisire și misiune, specializarea Misiologie și ecumenism, coordonator științific Pr. prof. univ. dr. Valer Bel.

25 aprilie 2013 PAȘCA Viorel Visarion, Mișcarea de renaștere spirituală în Grecia în secolele al XVIII-lea - XIX-lea și influența acesteia în țările Române, specializarea Misiologie și ecumenism, coordonator științific Pr. prof. univ. dr. Valer Bel.

11 mai 2013 SIMIONCA Florin, Liturgia ortodoxă și euharistia anglicană. Studiu comparativ din perspectivă istorică, liturgică și muzical-îmnografică, specializarea Muzică bisericească și ritual, coordonator științific Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

Corul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, premiat la Concursul Național Coral

Pr. Petru Stanciu, dirijor

Intre obiectivele pe care Ministerul Educației Naționale și le-a exprimat în cadrul Regulamentului de organizare și desfășurare a Concursului Național Coral, se regăsește și stimularea performanțelor elevilor în domeniul artistic. În aceeași notă, se avea în vedere aprofundarea competențelor de interpretare artistică în domeniul muzical însoțită și de dezvoltarea aptitudinilor de studiu și comunicare în echipă, de evaluare precum și cultivarea spiritului de competiție.

Subscriind și identificându-se întru totul acestor cerințe, timp de 20 de ani, Corul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, dirijat de preot profesor doctor Petru Stanciu s-a prezentat și de această dată la Concursul Național Coral. În acest cadru se delimitau trei categorii de formații corale: ale liceelor de muzică, ale liceelor teoretice și școlilor profesionale și ale seminarilor teologice.

Corul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca a participat la faza zonală în data de 24 aprilie 2013. Această etapă a avut loc la Cluj-Napoca și a fost organizată de Inspectoratul Județean Cluj, desfășurându-se la Liceul de muzică „Sigismund Toduță”. La această etapă au participat coruri din următoarele județe: Cluj, Bihor, Bistrița-Năsăud, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj.

Pentru a accede în etapa superioară și finală (națională), fiecare cor trebuia să realizeze minimum 97 de puncte dintr-un total de 100.

Formația Corală a Seminarului a obținut Diploma și Pre-

miul I la etapa zonală și dreptul de a reprezenta zona la faza națională de la București.

De altfel, în Regulamentul citat se stipula: „la etapele zonală și națională a Concursului Național Coral, premiile se acordă numai dacă evoluțiile au îndeplinit cerințele de exigențe calitative”. Prin urmare, se subînțelege că o formație corală concursa în primul rând cu ea însăși și numai după obținerea celor 97 de puncte putea intra în competiție și cu alte formații. E Olimpiadă, totuși!

Atât la faza zonală, cât și la cea națională, corul calificat se prezenta cu același repertoriu propus de regulament: două piese românești și trei piese din repertoriul universal, din epoci și stiluri diferite. Corul nostru, cu o componență de 40 de membri, s-a prezentat cu următorul repertoriu: „Sus boieri, nu mai dormiți”, colindă de preot Stelian Ionașcu, solist Robert Galfi; „Rugăciune” de Etienne Nicole Mehul(1763-1817) compozitor romantic; „Clopote de seară” – cor din Repertoriul Clasic Rus(piesă interpretată în limba rusă), solist Alexandru Salvan; „Cântec de joc”, madrigal(Renaștere) de Thomas Morley(1567-1602); și „Sârba pe loc” de Gheorghe Danga.

Evaluarea formațiilor corale la cele două etape a fost făcută de juri alcătuită numai de specialiști în domeniu, din cadrul Li-

ceelor de Muzică și a Academiei de Muzică din cele mai importante centre universitare din țară, în care s-au regăsit personalități de talie națională și internațională, dintre care amintim: Arhid. Prof. Jean Lupu, dirijor al Corului „Symbol” al Patriarhiei Române – președintele juriului la etapa națională, Prof. Univ. Dr. Valentin Gruescu – dirijor și cadru didactic la Academia Națională de Muzică din București, prof. Francisc Mureșan, șeful catedrei de dirijat cor și orchestră de la Liceul de Muzică „Sigismund Toduță” din Cluj-Napoca, președintele juriului la etapa zonală s.a.

Această evaluare a formațiilor corale, a avut în vedere următoarele criterii: gradul de dificultate, fidelitatea executării partiturilor, acuratețea intonațională, respectarea ritmului, echilibrul vocilor, planurile dinamice, tempo-agogică, dicție, frazare, expresivitate, personalitatea interpretativă și creativitatea și nu în ultimul rând, ținuta și mișcarea scenică.

Cele mai multe puncte au fost alocate gradului de dificultate al repertoriului(10 puncte) și personalității interpretative și creativității(15 puncte).

În baza acestor criterii, Corul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, dirijat de preot profesor doctor Petru Stanciu, a obținut Diploma și Premiul II la Concursul Național Coral, Etapa Națională.

Importanța acestui premiu răsplătește talentul, munca și competența formației noastre corale, atât pentru faptul că este cea mai importantă competiție de specialitate la nivel național, cât și pentru că doar două formații corale ortodoxe din Patriarhia Română, au fost premiate; cea de la Cluj-Napoca și cea de la București.

Pe această cale, aducem mulțumiri IPS Sale Andrei, Arhiepiscop și Mitropolit pentru binecuvântarea achierească acordată corului și dirijorului de a reprezenta la această competiție Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului la faza zonală și Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului la Etapa Națională.

O întâlnire din august 2010*

Mircea Gelu Buta

În preajma sfârșitului verii anului 2010, împreună cu scriitorul Dan Ciachir, l-am vizitat pe „bătrânul oștean” aflat în vacanță la Mănăstirea Piatra Fântânele, la invitația acestuia. Ne trimisese vorbă prin Maica Pamfilia, stareța mănăstirii, că dorește neapărat să ne vadă. Stătea tăcut pe scaun. Deși corpul îi era slăbit, aerul tare de munte îi colora obraji. De pometul drept anina un bob strălucitor ca roua toamnelor timpurii. În zadar dete cu batista o dată, de două ori... Lacrima se încăpățâna să rămână tot acolo.

– Cât de greu e să-ți dai seama la bătrânețe că și tu ai luat palma asta socratică, adresată cunoașterii omenești...
Glasul ierarhului tremură.

– Cât ești tânăr mai treacă, meargă, dar apoi...

...

– Înalt Preasfințite, cum am putea defini relația dintre știință și credință astăzi? Oare teoriile științifice merită încredere și din punct de vedere teologic?

Părintele Mitropolit Bartolomeu Anania (Mitr. Bartolomeu): – Vezi, dragul meu, există aici o chestiune de logică elementară. Mulți susțin că religia se întemeiază pe lozinca „Crede și nu cerceta”. Ei bine, nimic mai fals. Dimpotrivă, Iisus Hristos a rostit-o chiar foarte clar: „Rătăciți neștiind scripturile”. Iată un indemn frumos pentru a citi și a studia atunci când dorești să mergi pe drumul adevărului. Pe de altă parte, nu cred că există cunoaștere fără cercetare. Nu se poate.

Uite! Mă gândesc aici la Sf. Vasile cel Mare, care a trăit în secolul al IV-lea și care a spus foarte frumos că Dumnezeu, înainte de a face lumea, a făcut legile. Deci, acest univers rațional, în care ne mișcăm, a fost creat fără îndoială de o ființă rațională, iar asta se vede în toate descoperirile științei și activităților omului. De altfel, fondatorii științei – Galilei,

Newton, Kepler, Einstein – nu numai că au crezut în Dumnezeu, dar credința lor în amprenta unui Dumnezeu inteligent în Creație le-a inspirat formularea ipotezelor științifice, atât de valoroase și utile omului.

– Este corect să explici evenimentele biblice cu argumente științifice?

Mitr. Bartolomeu: – Da. Până la un punct, este corect să dovedești adevăruri pe care istoria laică le confirmă sau le infirmă. Da, în general, Biblia are credit, pentru că a trecut prin foarte multe mâini. Și nu oarecare, ci mâini de savanți. Mă refer la cei peste 70 de astfel de erudiți care au revizuit-o și i-au făcut redactarea finală. Era, în definitiv, o chestiune de conștiință. De altfel, Ortodoxia nu s-a dezis niciodată de știință, spre deosebire de catolicism. De aceea cred că cel mai corect

este să spunem că știința și credința sunt complementare.

...

– Așa cum vă cunosc de foarte mulți ani, am văzut în dumneavoastră deopotrivă omul de credință, dar și omul de cultură, ambele preocupări menite să asigure echilibrul și armonia interioară. Cum ați reușit să le împăcați?

Mitr. Bartolomeu: – Adevărul e că nu le putem despărți, iar religia este culturală prin însăși esența ei. Biblia însăși este un mare act de cultură. Este adevărat că unii susțin, eronat, zic eu, cum că omul de cultură care devine religios sărăcește – și invers. Când se ivește o astfel de discuție, îl dau întot-

deauna de exemplu pe Nicolae Steinhardt, care, deși s-a călugărit, a continuat să rămână pe mai departe un apreciat om de cultură.

– Există totuși intelectuali iritați și nemulțumiți de Biserica noastră. Acești „disprețuitori ai Ortodoxiei” se mulțumesc să asimileze Biserica cu o instituție, iar învățătura ei cu o ideologie retrogradă, care ne împiedică să devenim europeni.

Mitr. Bartolomeu: – A scris despre asta prietenul nostru Dan Ciachir în „Cronica ortodoxă”, dacă nu mă înșel. Sigur, în plan economic, în cel al civilizației, nemulțumirea lor poate părea îndreptățită. Nu însă și pe tărâm religios.

Creștinismul, în esența lui, se dorește o religie a iubirii, una care se adresează inimii și care se cere, înainte de toate, să fie trăită. Ortodoxul nu prea citește Scriptura. El se roagă și crede, nădăjduiește în Dumnezeu, mai ales dacă a fost dus de mic la biserică.

Intelectualul, fiind mai sofisticat, își pune întrebări: Oare o fi adevărat? Oare nu o fi adevărat? Sau vorba lui Paleologu: „Să nu fiu luat de prost, de ce aleg opera asta?”. În definitiv, îi este teamă că poate fi considerat prost, limitat... Adică orgoliul acesta, vanitatea, susceptibilitatea...

Am avut mereu grijă să mă feresc de toate acestea. Profesorul Papilian mi-a spus odată o vorbă, pe care mi-o amintesc deseori cu recunoștință: „Ferește-te de străluciri”. Atunci când am început să lucrez, prin anii '90, la redactarea Bibliei, unsprezece ani am lucrat și am ținut cont și de acest principiu. Adică să nu scriu dintr-un anumit unghi, că așa vreau eu, ci să interpretez și să formulez corect, pe înțelegerea contemporanilor. Mulțumesc pentru asta lui Dumnezeu pentru sănătatea pe care mi-a dat-o ca să duc totul la bun sfârșit.

– Credința e un dar?

Mitr. Bartolomeu: – Întocmai ca și talentul poetic, îl ai sau nu-l ai. Pe de altă parte, credința poate fi transmisă. Credința naturală și catehizarea elementară cad în sarcina mamei sau a bunicii.

De fapt, noi, ortodocșii, acordăm credit femeii sub acest aspect. Vine însă o vreme în care își spune cuvântul alegerea personală.

Problema religiei ca obiect de predare se pune mai cu seamă la oraș. Dar, mare atenție! Religia se poate preda și învăța, pe când credința nu!...

La focul vestalic al memoriei

Ioan Razeș

Vâlcea, una din vetrele în care arde nestins focul vestalic al memoriei scriitorului, teologului și ierarhului Bartolomeu Valeriu Anania, l-a omagiat din nou în luna lui aniversară. Aflat la a treia ediție, *Memorialul Bartolomeu Valeriu Anania*, desfășurat în zilele de 15-17 martie 2013, a avut și de data aceasta un program bogat și semnificativ, cuprinzând expoziții și prezentări de cărți, colocvii, audii și proiecții de film Power Point și beneficiind de contribuția unor valoroși cunoscători și interpreți ai vieții și operei acestei personalități de excepție, care a făcut cinstite literelor și ortodoxiei românești.

Cicdul de reuniuni cultural-spirituale s-a deschis în ziua de vineri, 15 martie, la biblioteca orașenească „A.E. Baconsky” din Călimănești, localitate în care ierarhul clujean venea anual, în ultima parte a vieții, ca să-și îngrijească sănătatea, amintirea sa fiind vie între oamenii locului. *Rotonda la alt ploap aprins* a inclus în program o expoziție de carte (cuprinzând și autografe ale celui omagiat), audia unui interviu luat de către ziaristul Constantin Mustață (despre lucrul la tălmăcirea Bibliei), un film Power Point de Ligia Rizea despre așezăminte vâlcene evocate în volumul *Cerurile Oltului*, precum și un colocviu (moderat de pr. Nicolae State-Burluși), la care au participat: pr. paroh Emanoil Nețu (care l-a însoțit de mai multe ori pe Valeriu Anania la mănăstirile și schiturile din eparhie, pe când se documenta pentru „*Cerurile Oltului*”), prof. dr. Ioan St. Lazăr (care pregătește pentru tipar volumul propriu despre *Tânărul Anania. „Îngerul cu barbă”*) și, cu un impact aparte, pr. conf. univ. dr. Ștefan Iloaie (care i-a fost mai mult de un deceniu consilier cultural înaltului arhiepiscop și mitropolit de la Cluj).

În aceeași zi de 15 martie, la Muzeul Județean de Artă „Casa Simian” din Râmnicu-Vâlcea (nu întâmplător ales ca locație, întrucât Valeriu Anania a cunoscut, în Hawaii, pe poeta Mira Simian și pe soțul ei, poetul Ștefan Baciu, despre care a și scris), s-a desfășurat *O seară cu Bartolomeu la Râmnic* (ediția a doua), inspirată de cartea „*Serile cu Bartolomeu*” a scriitorului Constantin Cubleşan. Având ca moderator pe prof. dr. Ioan St. Lazăr, președintele executiv al Fundației culturale „Sfântul Antim Ivireanul” (organizatoarea „Memorialului”, cu sprijinul Primăriei Râmnicului), reuniunea a avut, mai întâi, o secvență dedicată cuvântului oaspeților, respectiv al preotului și universitarului clujean Ștefan Iloaie și al scriitorului și cercetătorului craiovean Tudor Nedelcea (care i-a fost aproape ierarhului Bartolomeu în cadrul Adunării Naționale Bisericești); apoi un dialog interactiv al acestora cu sala, la aceasta contribuind ing. dr. Mihai Sporiș, eseist, care a evocat „trei momente cu Bartolomeu”, ing. Marian Pătrașcu, care a vorbit despre relațiile calde ale ierarhului cu tinerii, îndeosebi cu studenții, prof. Antigonă Hodorogea, care a amintit alte prezențe semnificative cu ilustrul vâlcean în județul său natal, prof. Nelu Barbu, tentând o apreciere a operei scriitorului. Un recital de versuri din creația poetului, susținut de studenți ai Facultății de Litere din Râmnicu-Vâlcea și o audia din DVD-ul intitulat *Arhiepiscopul* (2001) au agrementat în plus o seară memorabilă.

Cea de a doua zi, sâmbătă, 16 martie, a prilejuit o extensie a *Memorialului* în județul Gorj, respectiv la „mănăstirea de inimă” a monahului Vartolomeu Anania, Polovragi, unde unei omagieri prin tradiție a lui Brâncuși i s-a adăugat un *memento* sub genericul *De la „Introspectiva Brâncuși” la „Introspectiva Anania”*, asociind doi mari fii și artiști ai neamului românesc. În context, s-au rostit pr. conf. univ. dr. Ștefan Iloaie (prețuit în mod aparte de stareța „ardeleană”

a locului, *recte* maica Evghenia Vaida, gazda noastră), scriitorul Tudor Nedelcea, pr. Nicolae State-Burluși (moderator), ing. dr. Mihai Sporiș și prof. dr. Ioan St. Lazăr.

În sfârșit, în cea de a treia zi, duminică, 17 martie, *Memorialul* a poposit în comuna natală a scriitorului și ierarhului, Glăvile; mai întâi, la biserică „Sfinții Voievozi”, după sfânta liturghie, s-a oficiat, într-o ambianță emoțională, un parastas la mormântul părinților, fratelui și surorilor, precum și în memoria celui omagiat; apoi, în biblioteca comunală, în prezența primarului Ion Ignăteanu, s-a realizat colocviul *Icoana patriei vâlcene în creația lui Valeriu Anania*, la care au avut intervenții semnificative: preotul pensionar Dumitru Popa (care a slujit împreună cu arhimandritul și, mai apoi, ierarhul Anania de câte ori venea acasă și își comemora părinții), dl. Valeriu Diaconescu, nepotul-moștenitor al casei natale (unde a destinat o cameră memorială unchiului său), Maria Catană, bibliotecar comunal și custode al memoriei scrise legate de prestigiosul fiu al satului, pr. Nicolae State-Burluși, editorul volumului *Bartolomeu Valeriu Anania. „Du-te, vreme, vino, vreme”* (2001) și prof. dr. Ioan St. Lazăr, animatorul *Memorialului*. În context, istoricul vâlcean Eugen Petrescu a prezentat volumul *Un om pentru eternitate: Bartolomeu Valeriu Anania* (2012), antologie de studii și articole ocazionale de cele două ediții anterioare ale *Memorialului*, realizată de către prof. Ioan St. Lazăr și editată de către editura „Petrescu” din Râmnicu-Vâlcea.

Așadar, la focul vestalic al memoriei, o ediție de reuniuni cultural-spirituale, bogată și emoționantă (pentru care se curvin mulțumiri și mănăstirilor Cozia, Govora și Polovragi, ca gazde ocazionale). Ne-am simțit din nou aproape de omul, scriitorul, teologul și ierarhul Bartolomeu Valeriu Anania și, înțelegându-i viața și opera de „sub vreme”, ne-am dorit să ne însușim mai mult din modelul personalității și din învățăturile sale.

* Fragment din volumul în curs de apariție „Amintiri despre Mitropolitul Bartolomeu Anania”, autor Mircea Gelu Buta.

PS EPISCOPUL VASILE SOMESANUL

PS Vasile la hramul Mănăstirii Strâmba din județul Bistrița-Năsăud, 30 iunie

1 iunie: În paraclisul „Sfântul Mare Mucenic Dumitru” de la Institutul Oncologic din Cluj-Napoca, oficiază slujba botezului pruncului Ioan Luca Macarie.

2 iunie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii „Sfântul Ilie” de la Nușeni, Prot. Beclean, primește o frumoasă donație pentru Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca și vizitează ferma arhiepiscopiei.

– În parohia Codor, prot. Dej, preot paroh Dr. Mircea Bidean în prezența autorităților civile și militare, oficiază slujba Vecerniei și sfințește Troița în comemorarea eroilor satului căzuți în cele două Războaie Mondiale.

5 iunie: Vizitează împreună cu dl. consilier eparhial drd. Liciniu Câmpean Expoziția organizată în holul Bibliotecii Academiei Române, filiala Cluj-Napoca de către elevii Liceului Teoretic „Gheorghe Șincai” din Cluj-Napoca în beneficiul Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca și al copiilor cu probleme speciale aflați în atenția Asociației Filantropice „Sfântul Onufrie”.

9 iunie: Oficiază slujba resfințirii și Sfânta Liturghie în biserica filia Vale, parohia Corneni, prot. Gherla și înmânează „Crucea Transilvană” domnului primar ing. Mihai Savu și Diploma de Aleasă Cinstire membrilor Consiliului Parohial și celor care au contribuit la restaurarea bisericii

– Oficiază slujba Vecerniei în biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Someșu Cald, prot. Huedin cu ocazia sărbătorii „Fiii satului”.

10 iunie: Însoțește pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei la spectacolul artistic caritativ „Copii pentru copii” susținut pe scena sălii „Auditorium Maximum” din Cluj-Napoca de către elevii Liceului Teoretic „Gheorghe Șincai” în beneficiul Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca și în beneficiul edificării Așezământului Social „Sfântul Onufrie” ce se va ridica pe terenul Mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului” de la Florești - Cluj în folosul copiilor cu probleme speciale.

12 iunie: Oficiază slujba Vecerniei și Sfântul Maslu în biserica „Nașterea Domnului” de la Piatra Fântânele, prot. Bistrița.

13 iunie: Slujește Sfânta Liturghie și Parastasul pe Altarul Monumentului Eroilor Români căzuți la datorie în Masivul Călimani, Vârful Gruii (1800 m) și participă la parada militară.

14 iunie: În sala de curs a Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, împreună cu dl. consilier eparhial ins. drd. Liciniu Câmpean se întâlnește cu d-na prof. univ. dr. Maria Mirela Căprioară, director medical, cu dl. ec. Vasile Dolean, director economic, cu medicii și personalul medico-social-administrativ.

15 iunie: În biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca, oficiază slujba botezului fetiței Ecaterina Papahagi.

16 iunie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica din parohia Măluț, prot. Beclean

– Oficiază slujba Vecerniei și sfințirea noului clopot în biserica din Borhanci. În mânăză „Crucea Transilvană” domnului ing. Ioan Drimuș.

17 iunie: În paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, participă la Te-Deumul și la parastasul oficiate de Preasfințitul episcop dr. Petroniu Florea, episcopul Sălajului la împlinirea a 20 de ani de la absolvirea promoției 1993 a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

18 iunie: Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei participă la Te-Deum și conduce lucrările Conferinței preoților din protopopiatul Huedin.

19 iunie: În prezența cadrelor medicale, în paraclisul Centru-

lui de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă religioasă și rostește o scurtă meditație.

20 iunie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii Nicula și participă la Sinaxa mitropolitană a părinților stareți, a maicilor starețe și a părinților duhovnici din mănăstirile și schiturile mitropoliei.

21 iunie: Slujește Sfânta Liturghie în paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” cu ocazia încheierii anului școlar la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca. Participă la festivitate.

23 iunie: Slujește Sfânta Liturghie și Sfințirea Apei la hramul bisericii „Pogorârea Sfântului Duh” - Zonilor, Prot. Cluj II.

– În sobor de Ierarhi, slujește slujba Vecerniei și participă la Procesiunea de Rusalii.

24 iunie: Slujește Sfânta Liturghie la hramul parohiei „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” la împlinirea a 110 ani de la sfințirea bisericii din Poiana Ilvei, prot. Năsăud. Preacucernicul pr. prof. univ. dr. Alexandru Morar a rostit un cuvânt de învățătură.

– La invitația domnului consilier județean Ștefan Sângioran în loc. Feldru, jud. Bistrița-Năsăud, în sobor de preoți oficiază slujba sfințirii Troiței ridicate în cinstea părinților și ai bisericilor.

26 iunie: Împreună cu preacucernicul pr. prof. univ. dr. Dorin Patriciu Vlaicu, în paraclisul „Sfântul Nectarie”, în prezența membrilor personalului medica-administrativ oficiază o slujbă religioasă și rostește o scurtă meditație.

29 iunie: Oficiază Sfânta Liturghie la hramul Penitențiarului Bistrița.

30 iunie: Slujește Sfânta Liturghie la hramul de vară a Mănăstirii „Sfântul Ierarh Spiridon al Trinității” de la Strâmba, prot. Bistrița.

Pelerinaj în Țara Sfântă

Sărbătoarea Schimbării la Față a Domnului pe Muntele TABOR

13-19 august 2013

Zlúa I

Plecarea din Cluj-Napoca cu autocarul la ora 22.00 (12 august 2013) Decolare de pe aeroportul Henri Coandă din București la ora 10.45 și sosirea la Tel Aviv ora 13.20. Transfer aeroport: Ierusalim - Ein Karem - patria Sf. Ioan Botezătorul și vizitarea bisericii și a criptei în care s-a născut „cel mai mare om născut dintr-o femeie”, fântâna Fecioarei Maria. Cazare și cină la Hotel de 4* în Bethleem.

Zlúa II

Mic dejun, Bethleem, vizitarea bisericii orodoxe și a criptei unde s-a născut Domnul, apoi a Bisericii romano-catolice Sf. Ecaterina și Grota Laptelui. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Zlúa III

Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Măslinilor, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului și al Sfinței Cetăți. Vizitarea Mănăstirii ruse Eleon, a Bisericii Pater Noster (Tatăl nostru), a Bisericii Dominus Flevit (Domnul a plâns), Grădina Getsimani cu Biserica Nașterii (Agonie), Biserica Mormântului Maicii Domnului și Peștera Getsimani. Vom intra în Cetatea Sfântă prin Poarta Sf. Ștefan. Vizitarea casei în care a locuit Fecioara Maria în Cetatea Antonia. Parcurgem pe jos Via Dolorosa cu cele 14 stații în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, închinare la Piatra Ungerii, vizitarea paracliselor sfințe. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Zlúa IV

Mic dejun. Vizită pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul - Cina cea de taină (locul primei biserici creștine din lume), Mormântul marelui Rege David. Vizită la Zidul Plângerii și la Biserica românească din Ierusalim. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Zlúa V

Mic dejun. Deplasare la Ierihon. Intrăm în orașul Ierihon cel mai vechi oraș din lume, apoi urmează vizită la biserica greco-ortodoxă unde vom vedea Dudul lui Zaheu, Biserica și Căminul românesc de la Ierihon. Continuăm drumul cu mașini de teren arabe la Hozeva și vizităm Mănăstirea Sf. Gheorghe, unde se păstrează moaștele Sf. Ioan Jacob Românul de la Neamț. Coborâm la Marea Moartă, -400m, cea mai joasă altitudine de pe glob și vom ajunge la Qumran (vechiul Centru al Esenienilor)

la Marea Moartă, scurtă oprire la magazinul cu produse cosmetice. Baie în Marea Moartă gratuit la strandul Chibutzului Kalia. Deplasare spre Nord, spre Galileea, urcând pe Valea Iordanului. Yardenit-vizită la locul amenajat al botezului. Cină și cazare în orașul Tiberias la hotel de 4*.

Zlúa VI

Mic dejun. Deplasare la Cana Galileii - vizitarea bisericii ortodoxe, aflată pe locul casei lui Simion Cananitul unde a avut loc prima minune a Domnului: transformarea apei în vin. Nazaret, vizitarea Bisericii Catolice Buna Vestire, ridicată pe locul casei Sf. Ioachim și Ana și a Bisericii Ortodoxe Sf. Gavriil, ridicată pe locul izvorului Mariei, biserică pictată de frații Morosanu în anul 1977. Deplasare la Capernaum, supranumit „Orașul Domnului”, Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor, Muntele Feriților - locul unde Mântuitorul a rostit Ferițiile. Opțional și în funcție de timp și de starea atmosferică, plimbare cu o copie a „bărcii lui Iisus”, pe apele Mării Galileii sau vizită la Caprice, la fabrica de aur și diamante. Cină și cazare în orașul Tiberias la hotel de 4*.

La ora 20:00 ne îndreptăm spre Muntele Tabor și vom urca la biserica greco-ortodoxă a Schimbării la Față a Domnului. Vizitarea mănăstirii și a celor 3 colibe simbolice. Participare la Sfânta Liturghie. Ora coborării va fi stabilită de grup. Retur la hotel și odihnă.

Zlúa VII

Mic dejun întârziat. Părăsim orașul Tiberias și ne îndreptăm spre HAIFA, splendid oraș - port la Mediterană, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vom privi Templul cultului Bahai, cu grădinile pe terase-etajate, superioare grădinilor de la Versailles. Vom vizita Biserica Stela Maris (Stea Mării), cu grota Sf. Prooroc Ilie Tezvitaneul. Părăsim Haifa și ne îndreptăm pe coasta Mediteranei spre Aeroportul Internațional Ben Gurion pentru decolarea spre București la ora 18:00 (cură EL-AL-LY-571), încărcăți de emoții și mulțumiți că ați vizitat Țara Sfântă, și ați mers pe „drumurile lui Iisus” Sosirea la București la ora 20:50.

Preț: 720 EUR

Prețul include:

- Bilete de avion București - Tel-Aviv și Tel-Aviv - București;

- Taxe de aeroport;

- Asistență în aeroport la sosire și plecare;

- Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel;

- 6 nopți cazare la hoteluri de 4* în Tiberias (2 nopți), Bethleem (4 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina;

- 7 zile demi-pensiune (mic dejun și cină);

- Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Ghetziman, Capernaum, Ierihon, Betleem și taxi pentru Muntele Tabor);

- Autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului;

- Ghid evreu de naționalitate română în Israel;

- Preot însoțitor pentru grup;

Prețul nu include:

- Tips-uri (30 €);

- Asigurarea medicală de sănătate;

- Transportul de la Cluj-Napoca la aeroportul Henri Coandă, București.

Acte necesare:

- Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării din țară

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul Centrului de Pelerinaje *Nașterea*, din Piața Avram Iancu nr. 2., la Dl. Cristian Moldovan. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.

IPS ARHIEPISCOPUL SI MITROPOLITUL ANDREI

Iunie 2013

În fiecare luni, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 16.00 și 18.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare miercuri, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzienă”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare miercuri și vineri, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

1 iunie: În biserica cu hramul „Sfântul Apostol Toma” din Cluj-Napoca, săvârșește Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Gabriel Vasile și Flavia Claudia Tofană. Rostește un cuvânt de învățătură. În incinta muzeului de la demisolul Catedralei Mitropolitane, participă la programul organizat de Arhiepiscopie cu prilejul zilei de 1 iunie, Ziua copilului. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Asistă la Vecernie și slujește la Litie în Catedrala Mitropolitană.

2 iunie: În Catedrala Mitropolitană, săvârșește Sfânta Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur. Rostește cuvântul de învățătură. Premiază elevii clujești ce s-au remarcat la diferite concursuri școlare. Slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

3 iunie: Prezidează comisia de evaluare a candidaților pentru posturile de preoți parohi în parohiile Sângerz-Băi, Măieru (protopopiatul Năsăud) și Urca (protopopiatul Turda). Primește la reședință pe PS Părinte Ignatie Mureșeanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

4 iunie: Săvârșește slujba de binecuvântare a Sediului Protopopiatului din Turda. Rostește un cuvânt de învățătură. Prezidează conferința preoțească din protopopiatul Turda. Este însoțit de PC Pr. Gavriil Vârva, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Participă la recepția oferită de domnul Academician Ioan Aurel Pop, Rectorul UBB, în cinstea Excelenței sale, Cardinalul Angelo Scola, Arhiepiscop de Milano.

5 iunie: În Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai, participă la ceremonia de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa Cardinalului Angelo Scola. Primește la reședință pe Eminența Sa, Cardinalul Angelo Scola împreună cu delegația ce-l însoțește, din care au mai făcut parte PS Florentin Crihălmeneu, Episcop greco-catolic de Cluj-Gherla și PS Virgil Bercea, Episcop greco-catolic de Oradea.

6 iunie: La sediul protopopiatului din Dej, prezidează conferința preoțească. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Face o vizită pe șantierul bisericii „Sf. Apostol Andrei” din Dej. Face o vizită familiei Părintelui Profesor Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

7 iunie: În Sala Sporturilor „Horia Demian” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire organizată de Universitatea Tehnică. Rostește o rugăciune și un cuvânt de binecuvântare. În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Învierii și rostește un cuvânt de învățătură.

8 iunie: Cu prilejul absolvirii promoției 2013 de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește cuvântul de învățătură. În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universităților, participă la festivitatea de absolvire a promoției 2013, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de binecuvântare. La Spitalul de Neurochirurgie din Cluj-Napoca, o vizitează pe distinsa doamnă Mărioara Murărescu. Săvârșește slujba Punerii Pietrei de Temelie pentru biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena” din Zărenii de Vale, filie a parohiei Mocu (Paroh: Pr. Iustin Cămpăian), protopopiatul Cluj I. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretar eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

9 iunie: Săvârșește slujba de sfințire a Altarului de vară cu hramul „Sfinții Împărați Constantin și Elena” situat în curtea bisericii „Sfântul Ilie” din Bistrița (Paroh: Pr. Constantin Mileșan). Oficiază

Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Săvârșește slujba de binecuvântare a casei parohiale. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

10 iunie: În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universităților, participă la spectacolul caritabil de strângere de fonduri pentru Centrul Social „Sfântul Onufrie”, ce urmează a fi construit în apropierea Mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului” din Florești. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

11 iunie: În biserica cu hramul „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” din Gherla, prezidează conferința preoțească a preoților din acest protopopiat. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Vizitează biserica din localitatea Cutca, filie a parohiei Sâmboueni și biserica din parohia Ceaba (protopopiatul Gherla). Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

12 iunie: Înegistrează o emisiune pentru sărbătoarea Rusaliilor la postul de televiziune TVR3. Săvârșește slujba Punerii Pietrei de Temelie a Așezământului Social „Sfântul Onufrie” din apropierea Mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului” de la Florești. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

13 iunie: (Înălțarea Domnului) Cu prilejul hramului, oficiază Sfânta Liturghie pe Altarul de vară al Mănăstirii de la Muntele Rece.

Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei la Sfânta Liturghie săvârșită marți, 25 iunie în filia Iluța Bozghii a parohiei ortodoxe Ciosa, județul Bistrița-Năsăud

Rostește cuvântul de învățătură. Cu prilejul Zilei Eroilor, oficiază slujba Parastasului în cimitirul eroilor de pe Muntele Rece. Vizitează bisericile „Sfântul Dumitru” și „Pogorârea Duhului Sfânt” din parohia Muntele Rece. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

14 iunie: În sala club a Casei Universităților, participă la dezbaterile „România Religioasă și Socială. Lumi separate?” organizată de Fundația Konrad Adenauer și Institutul Român de studii inter-ortodoxe, inter-confesionale și inter-religioase. Rostește o alocuțiune. În Sala „Europa” a Casei de Cultură a Studenților, participă la omagierea etnomuzicologului Gelu Furdui, la împlinirea a 70 de ani de viață. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Vasile Stanciu, decanul facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

15 iunie: În fața Teatrului Național, participă la manifestările dedicate împlinirii a 124 ani de la mutarea la Domnul a marelui poet Mihai Eminescu. Oficiază o slujbă de pomenire și rostește un cuvânt evocator. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În capela Seminarului Teologic Ortodox, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Marc Dimătrie, fiul părintelui Ciprian Mișin, preot de slujire caritativă la Spitalul de Hematologie din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhid. Iosif Moldovan. În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

16 iunie: Oficiază slujba de sfințire a bisericii „Dumitru Tuturor Sfinților” din localitatea Săliște Nouă (Paroh: Pr. Vasile Perța), protopopiatul Cluj I. Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotoneste întru diacon pe tânărul Mihai Andrei Mureșan, profesor la seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca. Acordă distincția „Crucea Transilvană” familiei Emilia și Ioan Rațiu din Târgu-Mureș, cei care au donat iconostasul, pictorul Constantin Bumbu, cel care a donat pictura bisericii și domnului Mihai Bindas, prim-epitropul bisericii. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și

Clujului. Slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

17-18 iunie: În Aula „Teocist Patriarhal” din Palatul Patriarhal, sub conducerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă la lucrările Subcomisiei Sinodale pentru Statut și regulamente întru-nită pentru examinarea anteproiectului „Regulamentului de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române”.

19 iunie: Participă la festivitatea de încheiere a anului școlar la Colegiul Teologic Ortodox. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În Piața Unirii, participă la inaugurarea Târgului de carte „Transilvania”. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Împreună cu PS Petroniu, Episcopul Sălajului și cu PS Vasile Someșeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, vizitează Mănăstirea Nicula (biserica veche și șantierul noii biserici ce se construiește).

20 iunie: Împreună cu PS Petroniu, Episcopul Sălajului și PS Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, asistă la Sfânta Liturghie oficiată de PS Vasile Someșeanul în biserica Mănăstirii Nicula. Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă credincioasei Maria Monda, din Bistrița, distincția „Crucea Transilvană”. În Aula Centrului de Studii „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare” de la Mănăstirea Nicula, prezidează sinaxa stareților, starețelor și duhovnicilor din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. În Piața Unirii, la Târgul de carte „Transilvania”, participă la lansarea cărții „O Românie interioară” a profesorului Vasile Sebastian Dăncu. Face o vizită pe șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

21 iunie: La Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de încheiere a anului școlar. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În Piața Unirii, în cadrul Târgului de carte „Transilvania” participă la lansarea cărții „S-a dus să-l vadă precum este”, a cărții „Publicistica Mitropolitului Nicolae Colan” (apărute la Editura Renașterea) și a CD-ului cu conferința părintelui Rafail Noica, susținută în data de 30 mai la Cluj-Napoca (editat de Radio Renașterea).

Slujește la Vecernie, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură în Catedrala Mitropolitană.

22 iunie: Face o vizită pe șantierul bisericii din localitatea Dealu Negru, protopopiatul Huedin. În parohia Mărișel, protopopiatul Huedin, oficiază slujba Vecerniei și rostește un cuvânt de învățătură. Săvârșește slujba de binecuvântare a noii case parohiale din localitate. Hirotoneste iconom stavrofor pe părintele paroh Ioan Mocoan.

23 iunie: (Pogorârea Duhului Sfânt) În Catedrala Mitropolitană, oficiază Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotoneste preot pe diaconul Mihai Andrei Mureșan, pe seama capelei de la Spitalul de Psihiatrie din Cluj-Napoca.

Pe explanada din fața Catedralei Mitropolitane, împreună cu PS Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei și cu PS Vasile Someșeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, oficiază Vecernia plecării genunchilor și slujba Aghiasmei Mici. Participă la îndătinata Procesiune de Rusalii pe străzile orașului Cluj-Napoca.

24 iunie: (Sfânta Treime) Cu prilejul hramului, oficiază Sfânta Liturghie pe altarul de vară a Mănăstirii de la Soporul de Câmpie. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Face o vizită la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele.

25 iunie: Săvârșește Sfânta Liturghie în localitatea Iluța Bozghii, filie a parohiei Ciosa (Paroh: Pr. Liviu Adrian Tomoroga), protopopiatul Bistrița. Rostește cuvântul de învățătură. Face o vizită pe șantierul bisericii „Sfântul Nectarie” din Dej.

26 iunie: În Catedrala Mitropolitană, oficiază slujba de sfințire a Drapelului Național. Rostește o alocuțiune. În sala de la demisolul bisericii „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca, participă la lansarea programului biblic „Să citim și să învățăm împreună Sfânta Scriptură” susținut de către PC Pr. Prof. Stelian Tofană de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În capela din Cimitirul Central, oficiază o slujbă de pomenire pentru adormita în Domnul Aurora Morar, victimă a accidentului rutier din Muntenegru. Rostește un cuvânt de mângâiere.

27 iunie: În biserica din parohia Manic, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Matei, fiul părintelui paroh Vasile Filipaș. Rostește un cuvânt de învățătură. Vizitează șantierul bisericii din Nugeni, șantierul bisericii „Sfântul Apostol Andrei” din Beclean, biserica din Agrieș, filia Agrieșel și Mănăstirea „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric.

28 Iunie: Primesc la reședință pe domnul Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud. În biserica Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, a cărei stareț este Părintele Protosinghel Chiril, oficiază slujba Vecerniei și a Litiei.

29 Iunie: (Sfinții Apostoli Petru și Pavel) Pe Altarul de vară al Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, oficiază Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

30 Iunie: Oficiază Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește cuvântul de învățătură.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Revista „Jurnal religios”

Prof. Rodica Tătar

Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare”, Bistrița

Întru început putem spune despre materialul de față, primul număr al revistei „Jurnal religios”, că este un altfel de jurnal..., un jurnal care valorizează educația morală religioasă așa cum ar trebui să fie ea văzută.

Mulți scriem, poate, în jurnale clasice sau... electronice, dar nu toți scriem într-un jurnal... religios.

Propunându-și să surprindă emoțiile și gândurile elevilor de la Școala Gimnazială „Ștefan cel Mare” față de „ora de religie”, am realizat împreună cu aceștia un „Jurnal religios”, o revistă, care se dorește a fi produsul final al Proiectului „Copilul de azi, profesionistul de mâine”, derulat în perioada martie-iunie a acestui an școlar, în școala noastră.

Susținut financiar de Primăria Municipiului Bistrița și lansat în 18 iunie, în Sala festivă a școlii, „Jurnal religios” este, astfel, primul număr dintr-o publicație cu conținut religios adaptat preadolescenților. Revista conține, pe lângă opiniile subiective ale jurnaliștilor săi, și „curiozități”, creații literare..., toate savurate în momentul lansării ei de către cadrele didactice și părinții prezenți. A fost un moment înălțător pentru mulți dintre noi, mai cu seamă pentru părinții care au descoperit în copiii lor noi valențe, noi posibilități de afirmare.

Evenimentul nu ar fi fost posibil fără sprijinul conducerii instituției școlare, al d-nei profesoare Mirela Nelca, care a ajutat revista să vadă „lumina zilei”, al celorlalți profesori implicați prin coordonarea cu dăruire și pricepere a colectivelor de elevi și, nu în ultimul rând, al consilierului educativ al școlii, d-na profesoară Corina Moldovan.

Mulțumim lui Dumnezeu pentru acest moment de suflet, care sperăm să nu rămână singular!

Despre binecuvântări

Flavia Topan

Am citit povestea unei femei care s-a luptat timp de 22 de ani cu cancerul (Florica Bațu-Ichim, *La poarta disperării. Începutul speranței*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2012). Mulți dintre noi se înfioară doar la auzul unui astfel de diagnostic, iar lupta cu o asemenea boală, care se întinde pe două decenii, este dincolo de puterea noastră de înțelegere. Dar iată că se poate! Poetă și prozatoare, căsătorită cu un părintele Dumitru Ichim,

el însuși un remarcabil poet și eseist, din Kitchener, Ontario, Canada, Florica Bațu-Ichim a fost, întâi de toate, mamă a șase copii. Spun aceasta deoarece cred cu tărie că voința de a nu-și lăsa copiii orfani a fost cea care a scos-o la liman acolo unde toți îi spuneau că nu mai este cale de ieșire.

Momentul diagnosticării cu o formă de leucemie este cumplit. Cel mai mare dintre copii avea 11 ani, iar cel mai mic, 10 luni. Medicii îi dădeau câțiva ani de viață, în contextul celui mai optimist scenariu. Înțelegerea pe care bolnava o face cu Dumnezeu este cutremurătoare. Rugăciunile ei nu cer vindecare, dar cer timp: „Doamne, dacă ajung să-l cresc pe Matei până la cinci ani așa fi cea mai fericită mamă din lume!” Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea, îngăduindu-i să rămână aici, pe pământ, până când copilul ei cel mic a fost suficient de mare să înțeleagă cât de binecuvântată a fost suferința mamei lui.

Poate e greu să înțelegem, dar despre binecuvântare este vorba. Da, este o boală cumplită, dar, cum însăși autoarea mărturisește, celui care „ascultă rugile noastre, Îi e milă de noi și pe calea suferinței ne arată drumul înapoi, înspre cer”.

Florica Bațu-Ichim își povestește durerea, simplu și firesc, și ne arată, în același timp, cât de puternică și neschimbătoare de frumoasă este viața în mijlocul unei mari suferințe. Ea este, de aceea, cum spune Bartolomeu Anania în prefața volumului, „o scriitoare în puterea cuvântului și e o scriitoare autentică nu pentru că scrie cărți bune, ci și pentru că le trăiește”.

Disperarea și teama de moarte dispar treptat din mintea și din sufletul său pe măsură ce viața și lumina recapătă locul cuvenit. Surprinzător, viața adevărată stă în lucrurile cele mici și aparent ne semnificative: prezența fermecătoare a copiilor, căldura unei zile de primăvară sau emoția unei frunze luate de vânt. Pentru că toate au un început și un sfârșit, înfricoșătoarea amintire a morții se schimbă, treptat, într-o

calmă resemnare. „O frunză cade din piersic. Galbenă ca o bucată de soare. Cât de lin a plutit frunza prin aer înainte să se dăruie ierbii, câtă lumină e-n frunza asta galbenă ținută pe umeri de firele verzi ale ierbii... Ei nu i-a fost frică. Atuncea eu de ce să mă tem...?”

Acesta este, cred, răspunsul la toate fricile noastre. Nu avem de ce să ne temem, pentru că mereu cineva ne văzut ne poartă plutirea și ne primește încredințarea nădejdi. Aceasta este concluzia la care autoarea ajunge după un drum lung al disperării; „să mă fi lăsat de la început în voia lui Dumnezeu, să fi avut mai multă încredere în mila și în bunătatea Lui. Ar fi trebuit să-I mulțumesc pentru încercările pe care mi le dă și să-mi duc crucea cu dragoste, răbdare și speranța mântuirii”. De abia atunci când nu mai purtăm cu noi frica, viața ni se dezvăluie în frumusețea ei simplă. Abia atunci îi vom putea mulțumi lui Dumnezeu pentru ce avem aici și acum, așa cum a făcut-o Florica Bațu-Ichim: „Mulțumesc, Doamne, pentru razele soarelui, mulțumesc, Doamne, pentru iarbă, furnici, pentru copilul acesta care mă trage de păr, pentru cățelul care se sperie când aude clopotul bătând, mulțumesc, Doamne, pentru hârtia asta pe care scriu, pentru creionul cu care scriu, pentru mâna care poate să miște, pentru trupul meu care încă trăiește”.

Adevărurile lumii acesteia sunt închise în taine. Mirarea e că sunt toate puse chiar în fața ochilor noștri, iar noi, de cele mai multe ori, nu ne ridicăm privirea să le vedem. Există, pe pământ, oameni aleși. Cei care deslușesc tainele și, după ce le-au pătruns, răspândesc lumină în jur și în inimile celor care îi cunosc.

Boala și suferința sunt chei pe care Dumnezeu ni le lasă tocmai ca să putem deschide adevărata față a lumii. De acolo, de la „porțile disperării” se văd cel mai limpede lucrurile care contează pentru sufletele din noi. Abia când rămâi fără nici o cale de ieșire, unde se sfârșește rațiunea, acolo începe cea mai pură și sinceră speranță. Și poate că acolo începe și viața adevărată...

Când medicii îți spun că mai ai puțin de trăit și cale de vindecare nu mai este, fiecare zi devine un dar prețios, fiecare clipă petrecută alături de cei dragi se transformă în binecuvântare, fiecare rază de soare promite viață. Timpul rămas este prea scurt să îl irosești prin deznădejde și neliniște. Începi să trăiești pentru cei din jurul tău, să le faci lor câte o bucurie, ca să nu te gândești la moarte, începi te lași dus de bucuria rutinelor zilnice și, la un moment dat, clipa de care îți era atât de frică, pare așa de departe... Viața autentică începe de acolo.

Oameni dragi din jurul meu s-au luptat și încă se luptă cu această boală cruntă. Au fost și momente de spaimă cumplită. Dar peste toate durerile, rugăciunea bunicului meu a biruit de fiecare dată. „Să vă dea Dumnezeu gândul cel bun la momentul potrivit”, obișnuia să spună. Gândul bun în momente de haos ar fi să lași durerea la o parte și să începi să trăiești cu inima deschisă, zi după zi. De la o vreme, înveți să te bucuri din nou. Rămâne doar credința!

EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

PĂRINTELE GEORGES FLOROVSKY.
SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ
282 pag., format 145x210 mm
Preț: 15.00 Lei

S-A DUS SĂ-L VADĂ PRECUM ESTE
20 de ani de la mutarea în eternitate
a părintelui Sofronie Saharov
471 pag., format: 135x200 mm
Preț 30 LEI.

CUVINTELE BĂTRÂNILOR
Părintele Dionysios Tatsis
100 pag., format 135x210 mm.
Preț 7 LEI.

PORUNCĂ ȘI LIBERTATE. PRELEGERI
DE MORALĂ ORTODOXĂ
Mitropolitul Nicolae Mladin
352 pag., format 145x210 mm.
Preț 18 LEI.

CARTE DE RUGĂCIUNI PENTRU FOLOSUL
ORICĂRUI CREȘTIN (SCRIS NORMAL)
(varianta IPS Bartolomeu Anania)
interior la 2 culori, coperta tare roșie
386 pag., format 110x145 mm.
Preț 17 LEI.

CARTE DE RUGĂCIUNI PENTRU FOLOSUL
ORICĂRUI CREȘTIN (SCRIS NORMAL)
(varianta IPS Andrei Andreicuț)
interior la 2 culori, coperta tare, neagră
350 pag., format 110x145 mm.
Preț 15 LEI.

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ
Vicepreședinte:
PS Episcop vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preda,
Pr. Vasile Stanciu, Pr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. Cătălin Pălmăru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea • Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca • Telefon / Fax 0264-59.96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI
Pr. Ioan Bizău, Elena Chirceș, Doina Curticăpeanu, Pr. Ioan Ică sn,
Cezar Login, Pr. Grigore Dinu Moș, Marcel Munteanu,
Protos. Simeon Pinteș, Aurel Sasu,
Paul Siladi, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

În memoriam Părintele Iustin

In ultimii trei ani a trebuit să scriem despre adormirea întru Domnul a mai multor mari duhovnici ai neamului românesc. De fiecare dată, cuvântul rămâne printre suspine, adesea printre lacrimi vărsate în taină pentru cei care au fost călăuzele duhovnicești ale României. Pe rând s-au dus ÎnaltPreasfințitul Bartolomeu Anania, Părintele Arhimandrit Arsenie Papacioc, Părintele Adriaan Făgăreanu. Anul acesta, așa cum mulți au afirmat, a plecat între două mari sărbători, după Înălțarea Domnului și înainte de Pogorârea Sfântului Duh, și „ultimul mare duhovnic al generației sale”, Părintele Arhimandrit, Iustin Părvu. Durerea pentru pierderea lumescă a celor care au mângâiat ne-numarate suflete se preschimbă, însă, în bucuria și certitudinea că poporul român a câștigat mijlocitori la Tronul Slavei lui Dumnezeu. Printre ei, de acum încolo, este și Părintele Iustin.

Timp de patru zile lungi de iunie, cu lumină multă, așa cum surt cele de dimineața Rusaliilor, o mare de oameni s-a revărsat la poalele Ceahlăuului veniți la Mănăstirea Petru Vodă pentru a-și lua rămas bun, pentru a-i mulțumi sau pentru a-l ruga pe Părintele Iustin să aibă în continuare sub oblăduirea Sfinției Sale poporul român și din sânul Cetelor Dreptilor, așa cum a făcut-o mereu cât a fost pe pământ, în această vale a plângerii pe care a reușit să o preschimbe, să o transcindă.

La înmormântarea Părintelui Iustin Părvu cineva a aruncat în groapă tricolorul României. Gest de o mare încălcătură și semnificație. Pentru multpătimitorul mucenic și mărturisitor al credinței ortodoxe, România, neamul românesc au fost cauza și idealul. Le-a iubit în timpul vieții Sfinției Sale până la jertfă de sine. A pățimit și a mărturisit fără pregetare, fără jumătăți de măsură, fără compromisuri. I-a învățat pe ucenicii săi și pe toți fiii duhovnicești să meargă pe această cale îngustă, dar adevărată, a mărturisirii. A propovăduit Cuvântul lui Dumnezeu cu putere și cu tărie, aidoma apostolilor care prin cuvânt întorceau și tămăduiau comunități întregi. A zidit atât mănăstiri, cât și oameni frumoși, locașuri vii ale Duhului Sfânt.

Învățăturile Sfinției Sale aveau în centrul atenției Biserica, Familia și Școala – trei piloni, care, conform înțelepciunii marelui duhovnic, stau la baza formării sufletului omului desăvârșit și echilibrat. De aceea le-a apărat în orice condiții, sub orice regim politic, de la tinerețea curajoasă, nobilă și neînfricată, până la bătrânețea încununată cu virtuțile discernământului, a propovăduirii, a îndrumării și a alinării.

Pentru valorile ortodoxe a stat în temnițele comuniste timp de 16 ani. După aproape două decenii petrecute în peritenciarul regimului năruitor de suflete, a stat demn și a mărturisit în continuare. Nu l-au speriat, nici nu l-au îndoit torturile înimaginabile, amenințările și umilințele continue. La ieșirea din închisoare, întrebă ce va face în continuare, a spus că „O iau de unde am lăsat-o cu slujirea Bisericii!”.

Pentru acest răspuns și atitudine clară a mai primit patru ani fără condamnare pe care i-a executat în Delta Dunării.

A iubit pătimirea, a iubit România, i-a iubit pe mărturisitorii și prietenii din închisorile comuniste, de care i-a fost mereu dor și pe care a tânjit să-i revadă. După îndelungate suferințe a plecat să se îmbrățișeze cu martirii neamului românesc, după ce și-a încununat viața cu multe lucrări ctitoricești, duhovnicești și chiar civice.

La Petru Vodă, la ceas de despărțire de Părintele Iustin, timpul s-a oprit între două dimensiuni: cel al tristeții pierderii unui om duhovnicesc și cel al bucuriei câștigării unui Sfânt. Făptura toată a purtat straine de Sărbătoare pascală întru nădejdea reîntâlnirii cu marele duhovnic.

Tatiana Onilov

Clujenii l-au cunoscut pe Arhimandritul Sofronie așa cum a fost

Arhimandritul Sofronie – schițe de portret trasate la Cluj de ucenicul său, Părintele Rafail Noica

Iupă o pauză de mai mulți ani, Părintele Rafail Noica a coborât la sfârșit de Florar în Capitala Transilvaniei pentru a fi în mijlocul celor însetați de cuvântul și de prezența omului duhovnicesc retras în Munții Apuseni. Clujenii au avut posibilitatea să-l asculte timp de două ore pe Părintele Rafail Noica vorbind într-o conferință intitulată *S-a dus să-L vadă precum este* despre părintele său duhovnicesc, Arhimandritul Sofronie Saharov. Evenimentul a fost organizat de Arhiepiscopia Clujului și Facultatea de Teologie Ortodoxă cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la mutarea la cele veșnice a cunoscutului duhovnic de la Essex.

În deschiderea conferinței, a fost lansată cartea cu același nume, *S-a dus să-L vadă precum este*, îngrijită și tipărită de editura clujeană *Renasterea*. Cartea realizată cu binecuvântarea și directa participare a Mitropolitului Clujului, Maramureșului și Sălajului, Înaltpreasfințitul (ÎPS) Andrei Andreicuț, conține o prefață a ierarhului de la Cluj și un cuvânt al Părintelui Rafail Noica despre Arhimandritul Sofronie.

Invitat să vorbească despre virtuțile celui care l-a călăuzit și format duhovnicesc timp de 30 de ani, Părintele Rafail Noica l-a făcut cunoscut publicului pe Părintele Sofronie Saharov prin delicate atribute și amintiri vii din viața și activitatea sa la Essex, Anglia.

Căldura și dragostea topeau ghețari de indiferență

Dragostea ucenicului față de duhovnicul său s-a revărsat de-a lungul seriei în valuri de cuvinte delicate. Greu a fost pentru Părintele Rafail Noica să vorbească despre o singură trăsătură care l-a impresionat cel mai mult la Părintele Sofronie. Totuși, după scurte momente de respiro, într-un cadru prietenesc, de un firesc coplesitor, monahul român a schițat cu măiestria cuvântului bine pus la locul lui, destinat să plinească vorba, să adeverească mărturia, portretul urmașului Sfântului Siluan Athonitul, așezat de Pronia lui Dumnezeu pe tărâmurile îndepărtate, într-o Anglie cu valori prea reci pentru un povăzitor prea cald, prea plin de iubire ca Părintele Sofronie. Dar, așa cum a evocat Părintele Rafail, dragostea duhovnicului său topea ghețari de indiferență și de nepăsare, convingea „până și oasele”. De aceea, nu a fost imposibil să cucească duhovnicesc chiar și o tumultuoasă Anglie a anilor '60-'90, unde Ortodoxia era situată mai degrabă la periferie.

Relatând momente biografice concrete, invitatul seriei a mărturisit că la vârsta de 20 de ani, atunci când râvnea să găsească Adevărul și când a trebuit să treacă prin mai multe experiențe pentru a ajunge la Ortodoxie și pentru a cunoaște bucuria convertirii, s-a izbit frontal de căldura Părintelui Sofronie. L-a coplesit starea pe care nu o mai simțise nicăieri și năvălind în viața lui. Impactul zdrobitor l-a făcut să rămână la Essex, chiar dacă nu-și propusese acest lucru. A urmat o binecuvântată împreună-trăire cu și

alături de Părintele Sofronie. Timp de trei decenii, alături de alți monahi, a încercat să-l descopere, să-i cunoască înălțimile duhovnicești „de la care nu cobora nădăd la cele trecătoare, dar pe care nu le disprețuia”, să-i rămână alături și să-și potolească setea duhovnicească la fântâna dragostei, a căldurii și a libertății dumnezeiești în care se sălășluia pe deplin smeritul stareț.

Libertatea dumnezeiască lipsită de manierismele veacurilor de pe urmă

Părintele Rafail Noica a mărturisit că ucenicii care nu l-au părăsit, dar și toți cei care l-au descoperit pe parcurs pe Părintele Sofronie, au avut marea șansă să vadă un om liber, un om egal cu sine însuși în toate împrejurimile, nestingherit de manierismele veacurilor de pe urmă și de acel „politic corect”. „Nu înțelegeam de ce în preajma Părintelui Sofronie trăiesc acest simțământ de libertate totală, diferită de orice alt fel de libertate. Mi s-a spus mai târziu că trăirea există pentru că Părintele Sofronie era un om liber, învăluit în libertatea dumnezeiască la care voia să ne aducă pe toți cu foarte multă delicatețe, prin cuvânt și povește, fără urmă de silnicie”, a spus Părintele Rafail Noica.

„Toată nevoița se face pentru a dobândi dragostea”

S-a vorbit mult și despre delicatețea, finețea și maxima atenție a duhovnicului de la Essex. În orice împrejurare manifesta o grabnică aplecare spre nevoile aproapelui, atât spre cele duhovnicești, cât și spre orice alt fel de trebuință. Părintele Rafail a exemplificat numeroase situații când nobilul duhovnic își manifesta dragostea jertfelnică față de semenii, capitol asupra căruia invitatul seriei a insistat mai mult, explicând că jertfelnicia este o calitate a dragostei lui Dumnezeu și pe care Arhimandritul Sofronie a cultivat-o în timp, spunând că „toată nevoița se face pentru a dobândi dragostea”. Tot din dragoste și din noblețe duhovnicească „nu încerca să înjosească autoritatea persoanei. Îi respecta convingerile și felul de a fi, dar, treptat, se străduia prin feluri nebănuite, doar cum el știa, prin vorbe de Duh, să-l aducă pe căutător la dreapta credință”.

Trăia omenirea ca pe un singur om

Omul cuvântului, așa cum îl numește fiul duhovnicesc pe titanul spiritual de la Essex, a fost și omul revelații a ceea ce este persoana. Din experiența de o viață, Părintele Sofronie a înțeles și a transmis mai departe că persoana este omul duhovnicesc apt de a se jertfi pentru aproapele, încercând să se autodepășească, să râvnească spre mai multe, pentru ca în final să se asemene cu Dumnezeu în dobândirea dragostei jertfelnice și pentru recunoașterea Persoanei. Mai mult decât atât, asemenea Sfântului Siluan, Părintele Sofronie era rugător pentru tot Adamul și „trăia omenirea ca pe un singur om”. În acest context, Părintele Rafail a explicat că toți oamenii sunt mădulare ale Aceluiași Trup și sunt chemați să fie în veșnicie Un. Tot întreg în sânul Persoanei, afirmând că „Persoana, Cuvântul, Dragostea, Veșnicia, Mântuirea – sunt sinonime. Sunt un singur lucru.”

La finalul conferinței, Părintele Rafail Noica a punctat foarte atent că Biserica este Trupul lui Hristos pe pământ, iar

oamenii au marea șansă de a fi în Biserică, de a cunoaște Tainele ei, de a descoperi frumusețea „arhitecturii liturgice” și, astfel, să fie Una chiar și înainte de a trece în veșnicie. „Dacă am înțelege Biserica, nu am avea nevoie de cele lumești. Toate în Biserică sunt inteligent făcute. Cu toate acestea, Biserica este doar o pistă de decolare. Lucruri mult mai mari ne așteaptă”, a conchis distinsul ucenic al Părintelui Sofronie.

Ceea ce a copleșit publicul clujean a fost firescul Părintelui Rafail. Mulți mărturisesc că întâlnirea cu Părintele Rafail a fost ca un festin duhovnicesc, ca o reîntâlnire între prieteni dragi. Iar mult așteptatul invitat nu a pregetat să împartă daruri duhovnicești și, mai presus de toate, să-l facă cunoscut așa cum a fost pe duhovnicul său, Arhimandritul Sofronie Saharov.

Tatiana Onilov

Fotografia – „o joacă cu lumina”

Fotografia înseamnă pasiune și multă dedicație, dar acest lucru îl știam într-o oarecare măsură. O nouă definiție a acestei arte s-a conturat pe parcursul atelierului foto la care am participat timp de mai multe luni. Fotografia reprezintă „o joacă cu lumina” în accepțiunea lui *Dragoș Ludușan*, fotografii care a dorit să împărtășească din pasiunea și cunoștințele sale alături de soția sa, *Laura Ludușan*. Împreună, cei doi tineri frumoși și plini de entuziasm formează o adevărată echipă de fotografi profesioniști. Calitatea fotografiilor de nuntă (și nu numai), la care lucrează într-un mod atât de unitor, este redată atât de exaltarea lor pentru fotografie, cât și de iubirea curată care îi unește și care transcende prin fiecare album pe care îl realizează.

Bagajul imens de talent, dăruire și voie bună încă nu a ajuns la o anumită destinație. Deocamdată călătorește, acumulează, se dezvoltă, crește, dar și împarte cu alții din ce are mai bun. Dragoș și Laura au vrut să dăruiască ceva special comunității din cadrul Bisericii studenților din Hașdeu, așa că s-au hotărât să împărtășească cât mai multe din ceea ce fac ei cel mai bine: fotografie. Treptat, s-a conturat ideea unui atelier foto, la care s-au adunat cu mare entuziasm persoane de vârste și ocupații diferite. Vestea despre organizarea atelierului foto s-a răspândit foarte rapid, chiar de la prima întâlnire făcându-și prezența un număr neașteptat de mare de doritori, atât din cadrul Bisericii, cât și din afara ei. Anul 2013 a început cum nu se putea mai bine pentru participanții iubitori de fotografie, care până atunci nu au mai avut ocazia de a decripta substraturile acestei arte. Cei deja familiarizați cu tehnicile de fotografiere, care redau o cu totul altă calitate și viziune imaginii, au reprezentat un stimul și un ajutor permanent pentru începători.

Profesori talentați și dedicați au fost, cursanții interesați și implicați de asemenea, așa că treaba a mers ca pe roate. După câteva întâlniri mai teoretice, au urmat și câteva ieșiri prin oraș, răstimp în care participanții au avut ocazia de a pune în aplicare teoria prezentată inițial. A fost o experiență mai greoaie pentru novici, mai ales când trebuiau să înțeleagă cum funcționează aparatele DSLR, dar efortul a meritat fără doar și poate. Treptat și prin multă practică, pixelii, diafragma, ISO-ul, timpul de expunere, și multe alte elemente aparent abstracte au început să prindă contur, importanța tehnicilor prezentate de Dragoș devenind tot mai evidentă pentru învățăcei. Vizionarea și analiza fotografiilor realizate de la un curs la altul a fost o altă etapă necesară și mult savurată de toți. Comentariile constructive ne-au ajutat să îmbunătățim și mai mult calitatea fotografiilor noastre. Am dezvoltat astfel un simț estetic și vizual de care nu eram atât de conștienți

înainte. În plus, atmosfera a fost întotdeauna una foarte plăcută și plină de energie, ceea ce o oră și jumătate de curs prestabilă devenind aproape de fiecare dată insuficientă.

Prin urmare, acest atelier foto a depășit cu mult așteptările noastre; am devenit mai bogați, nu doar artistic, dar și uman. Am câștigat mulți prieteni frumoși și talentați alături de care am avut ocazia de a immortaliza locuri și persoane speciale. În cadrul atelierului, totul s-a întâmplat la un nivel înalt și dintr-o altă perspectivă, una mult mai originală și mai calitativă față de cea cu care fuseserăm obișnuiți anterior. Continuăm să fim niște amatori într-ale fotografiei, dar, repet, la un alt nivel. Performanțele la care am ajuns prin ajutor și multă muncă nu au rămas cunoscute doar nouă. Realizările fiecărui cursant au fost prezentate în cadrul unei expoziții organizate în luna iunie la subsolul Bisericii din Hașdeu, care ne-a găzduit și pe parcursul acestui modul de 12 întâlniri. Tema expoziției a fost portretul, fiecare dintre fotografi având ocazia de a prezenta cel mai bun cadru cu cel mai bun portret al unei persoane dragi, sau cele mai bune immortalizări portretistice ale oamenilor de pe stradă.

Noi, fericiții participanți la acest atelier, sperăm că lucrurile nu se vor opri aici și că în curând vom avea bucuria de a participa la un al doilea modul în cadrul căruia să creștem tot mai mult. Suntem recunoscători celor doi fotografi, Dragoș și Laura Ludușan, care au demonstrat frumusețea de a aparține unei comunități în care fiecare contribuie cu ceea ce are mai bun și mai special. Daruri sunt multe, ne-a înzestrat Dumnezeu cu ele, iar tânără familie de fotografi a reușit să evedențieze acest aspect neîncetat.

Romina Sopoian

Cum e făcut de rușine un lup venit la vânătoare de o oaie care ia atitudine

Fo realitate. S-ar părea că nu poate fi adevărat, dar imaginile de pe site-ul unui ziar on-line, imagini care fac trimitere la un scurt film, au confirmat titlul de mai sus. O oaie curajoasă, cu atitudine clară, e în stare să sperie un lup care sare spre ea și spre cei doi miei ai ei. Îi fugărește de-a dreptul și rămâne dărză, demnă, apărându-și puii. Prin urmare, e posibil! Dacă există atitudine, desigur...

În luna iunie a anului curent, deputații români au reluat procedura de modificare a legii fundamentale a României. Printre multele propuneri de ajustare a unor amendamente referitoare la o mai bună funcționare a instituțiilor Statului și referitoare la alte aspecte, legiuitorii delegați au inițiat dezbateri pe marginea articolelor care prevăd constituirea și rolul familiei. Până în prezent, Articolul 48 al Constituției spune că familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, aspect asupra căruia unui reprezentant ai poporului au insistat să rămână neschimbat. În opinia înalților demnitari împotriviți tradiției românești, formularea căsătoria între soți este suficientă, chiar permisivă pentru o mai largă interpretare și deschizătoare de noi oportunități. Se justifică ei că o familie a României din secolul XXI poate fi monoparentală, alcătuită din bunicii copiilor ai căror părinți i-au abandonat, cupluri formate din persoane de același sex și cupluri heterosexuale, adică o familie poate fi alcătuită din persoane „care sunt în relații de uniune consensuală”. De aceea, o parte din parlamentari nu vor ca familia să fie definită drept căsătoria liber consimțită între un bărbat și o femeie, întrucât aceasta „se poate interpreta ca o limitare a drepturilor minorităților sexuale”. Mai direct spus, se vrea o lege feră a căsătoriilor homosexuale. Tot din acest motiv, de a proteja minoritățile sexuale, deputații au venit cu propunerea de a introduce la Articolul 4, alineat 2 o clarificare clară care

prevede că „Orice discriminare bazată pe .... orientare sexuală este interzisă”.

Ei, cei care pretind că au puterea, decid. Noi, cei care le-am oferit votul de încredere, ce facem?

Asistam zilele trecute la o conferință care, printre altele, pune problema coruptibilității. S-a vorbit despre corupția politică, economică, a elitelor, definită de analiști drept o corupție activă. De asemenea, s-a prezentat și un al doilea tip de abatere de la moralitate, cel numit pasiv, sau altfel spus, corupție prin neparticipare și tănuire a nemulțumirii față de actele de depravare. Absenteismul și lipsa de implicare a societății în rezolvarea problemelor care o vizează, mai concret. Cu regret, trebuie să recunosc: fac parte din această categorie, a celor care se uită de pe margine și comentează patetic, fără a acționa hotărât într-o situație care îi vizează în mod direct.

Multe sunt argumentele celor care aleg să-și înghite limba: nu ai ce face, oricum ei decid, suntem prea mici ca să ne audă etc., etc. Dar, dacă vom avea atitudine, oare lucrurile ar fi la fel? Ce ar fi dacă am hotărî să ieșim din obscuritate și am decide să contribuim la realizarea unei altfel de încheieri pentru un spectacol absurd la care privim cu stupeoare?

Încep prin a-mi manifesta dezacordul total cu modificarea unor alineate din Constituția României care atacă valorile creștin-ortodoxe și, încă mai cred, cele morale, neperturbate în totalitate. Mă solidarizez cu cele peste 70 de asociații creștine reprezentante ale societății civile care au depus un demers prin care solicită ca Articolul 48 al Constituției să fie modificat în direcția în care s-ar preciza clar că familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între un bărbat și o femeie. De asemenea, sunt solidară cu apărătorii conceptelor creștinești și mă opun introducerii în Constituție la Art. 4, alin.2 a fragmentului „Orice discriminare bazată pe .... orientare sexuală este interzisă” sau oricărui alt tertip ambiguu.

Sunt unul dintre cetățenii care și-au dat votul pentru a fi reprezentați. Vreau să fiu reprezentat conform convingerilor, normelor, credințelor, valorilor și religiei personale. Vreau ca părerea mea să fie luată în considerare și să fiu întrebată dacă îmi place sau nu să văd pe stradă doi bărbați într-un context mai puțin tradițional sau două femei cununându-se. Vreau ca vocea mea să fie auzită, chiar dacă va fi înăbușită de multa vorbărie menită să abată atenția de la acest subiect. Mizez pe faptul că la un moment dat strigătul meu va face un pic de zgomot în mintea celor care își vor acoperi conștiința și care nu mă vor considera drept un ortodox ce reprezintă majoritatea țării unde, de secole, firescul e la el acasă. Chiar și într-o lume cu susul în jos, când se pretinde existența unor realități inexistente, firescul e înrădăcinat în tărâmurile românești. De aceea, nu vreau să se modifice Constituția în direcția propagării unor valori false sau a unor posibile comportamente obscene din punct de vedere ortodox...

Lucrurile sunt mult mai simple, logice chiar. Să-i întrebăm pe legiuitorii noștri câți dintre ei sunt căsătoriți cu un bărbat? Câți dintre ei au în familie cuplu de bunici sau cuplu de bunice? Câți dintre ei vor să-și vadă feciorul în brațele unui băiat sau fiica pupându-se cu prietena ei? Dacă majoritatea răspunde conform așteptărilor noastre firești și confirmă că se încadrează în tradiția românească, cu cele bune ale ei de secole înrădăcinate, atunci de ce se grăbesc parlamentarii să schimbe artificial o realitate bine ancorată în tradițiile ei?

Dacă reprezentanții Parlamentului român pleacă obedient capul la normele impuse de o Uniune Europeană pentru care falsele valori primează, noi, cei mulți ai poporului român, alegem să rămânem oameni frumoși, conform modelului edenic plăsmuit de Dumnezeu: bărbat și femeie uniți în armonia firească. Noi alegem să fim fii ai neamului românesc, cel care definește firescul, frumusețea și valorile ortodoxe.

Dacă păstorul lumesc (legiuitorul delegat să reprezinte poporul) e lupul care vine la vânătoare, atunci oile turmei ar trebui să ia atitudine și să alunge acest fals conducător.

Tatiana Onilov

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567